Päewaleht

PÜHAPÄEVAL HINNATA KAASANDED

PILKE- JA NALJALEHT „KRATT“ JA KUNSTI ERILISA „KUNST JA KIRJANDUS“

Toimetus ja talitus: Pikk tän. 2. Kontor avatud 9—5. Ärijuhatuse kõnetunnid 9—11. Aadress: „Päevaleht“, Tallinn, postkast 433.

Telefonid: Keskjaama väljakutse nr. 428-83 igal tööpäeval kella 9—15. Kella 15-nest alates kuni kella 9-ni teisel hommikul ja pühapäeviti on kasutada järgmised numbrid: nr. 428-84 lehe kontor, ukseboidja ja Pika tän. raamatukauplus; nr. 428-85 lehe ekspeditsioon; nr. 428-86 trükikoja kontor; nr. 428-87 peatoimetaja Tammer; nr. 428-88 toimetuse kaugekõned ja nr. 428-89 ärijuhatus. Jaani tän. raamatukauplus tel. nr. 446-11.

Peatoimetaja H. TAMMER

TELLIMISHINNAD:

1 kuu postiga 1 kroon 50 senti.
2 kuud „ 3 „ — „
3 kuud „ 3 „ 70 „
Üle 3 kuu kerraga tellides iga järgneva kuu eest 1 kr. 20 s.
Välismaale 4 kr. kuus.

1 kuu postiga
2 kuud „
3 kuud „
Üle 3 kuu kerraga tellides iga järgneva kuu eest
Aadressi muutmisel

Kuulutuste hinnad: kuulutuste kõigest 6 senti, tekstiga 15 senti ja tekstis tekstiridade laiusem. Kohustuslase kuulutused kuni Kr. 3.—

Kuulutuste koha valikut ei kinnitata.

Kuulutusi võetakse vastu kuni joonistusele numbrisse kuupäevel kl. 10-ni.

Tarvitamata jäänud käsikirju ei hoita. Nõud saadetud vastav postmark on lisatud.

Nr. 262 Pühapäeval, 22. septembril 1935 XXX

Surma läbi lahkunud ühisuse lugupeetud asutajaid ja

direktoreid

Julius Bernhard Mäns'i

mälestab sügawas kurbuses

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus:

Juhatus

Ametkond

Tööliskond

„Päewalehe“ toimetus

„Laste Rõõmu“ toimetus

Estonia ooperi-primadonna

Ida Aav-Loo

Aav-Loole ennustas ämmamoor juba sündimisel lauljanna karjääri. — Viperustega esinemine — maadluskuulsuse Georg Lurichi ees — Ooper Rigoletto tõi Aav-Loole üldise tunnustuse

Ida Aav-Loo Margarethena ooperis „Faust".

„Kuidas teid Riias vastu võeti?" oli esimeseks küsimuseks, mille esitasin Ida Aav-Loole, meie nimekamale ooperiprimadonnale, kes suvel oli võõrusetendusel Lätis.

„Vastuvõtt oli hea, nii nagu seda ikka oskavad lätlased," vastas küsitletu. „Kuid täpsuse mõttes pean tähendama, et ma ei esinenud mitte Riias, vaid selle mereranna suvituskohtades Buldoris ja Zintaris. Seal esinesid tänavu ka teised meie kunstnikud nagu Milvi Laid, Ludvig Juht ja teised."

„Ja kas seal veel teisi oli?"

„Õige rohkesti. Riia mereranda esinema oli angažeeritud hulk välismaa kuulsusi, nagu maailmakuulus viiuldaja Soetens, Berliini ooperijõude, dirigent Berdjajev j. t. Minu sealviibimise ajal juhatas sümfooniaorkestrit Barcelona ooperi dirigent Antonio Capdevila."

„Teie olete vist Riias niiöelda vana külaline?"

„Jah. Olen seal esinenud mitmeid kordi, ning mind tuntakse seal hästi. Tänavu teiskordselt sõidan Lätti 6. oktoobril, et Eesti raamatu-aasta puhul esineda Eesti Seltsis raadiokontserdil."

„Millal esinesite esmakordselt Lätis?"

„See oli 1931. aastal. Meie saadiku asetäitja Mölderi soovitusel kutsuti mind esinema „Rigolettos". Peale minu esinesid sellel võõrusetendusel veel Berliini ja Itaalia ooperi jõud. Minu esinemine õnnestus üle ootuste hästi. Arvustus oli minu esinemisele väga kiitev, ning härra Mölder oli üpris õnnelik oma soovitusele. „Eesti lipu hoidsite hästi kõrgel!" ütles ta pärast etendust garderoobi tulles. Ka mul oli hea meel, et ei teinud häbi enesele ega Eestile."

Gildana ooper „Rigolettos".

„Mis on teie meeldivamad osad?" juhin jutu uuele teemile.

„Neid on mitu. Esijoones võiks nimetada „Rigolettot". Siis „Lakmeed", „Traviaatat", „Fausti". Ka „Sevilla habemeajajas oli mul päris hea osa.

„Millises ooperis esinesite esmakordselt teatrilaval?"

„„Korneville kellades". Mis osa seal mul oli, seda enam ei mäleta."

„Millist osa võite aga lugeda oma karjääri alguseks?"

„See oli „Rigoletto", milles esmakordselt leidsin tunnustuse."

„Kui kaua aega olete juba olnud teatris?"

„Tänavu möödub sellest 15 aastat, millal esmakordselt astusin teatrisse."

„Ja kuidas see juhtus?"

„Päris lihtsalt. Olin tol korral konservatooriumis lauluklassis ning lauluõpetaja Hellman küsis, kas ma ei tahaks esineda ka teatris. Proua Hellmani soovitusel läksin proovile, mille sooritasin Topmani ja Kulli ees. Laulsin paar laulukest: „Küll oli ilus mu õieke", ning Türnpu „Igatsuse", ja sellest oli küll."

„Nii siis olete oma lauluhariduse omandanud konservatooriumis?" uurisin edasi.

„Ei, olin seal ainult paar aastat, siis lahkusin sealt, et jatkata oma õpinguid teatri juure kutsutud Itaalia lauluõpetaja Abbati juures. Tema andis mu häälele viimse lihvi. Eriti pean talle olema tänulik kõrgete toonide lihvimises."

„Kuidas tärkas teis huvi muusika vastu?"

„Selles on suurel määral süüdi minu hea tuttava preili Tominga poolt kuuldud grammofoniplaat, millesse oli laulnud sopran Vältseva. Selle laul meeldis mulle väga ja ma laulsin meelsasti neidsamu laule. Preili Tomingas õhutas mind takka järele ning kutsus mind naljatavalt „teiseks Vältsevaks". Kui asutati konservatoorium, soovitas ta mul sinna astuda. Nii ka tegin. Olin tol korral 17-aastane. Et minu noorus ei takistaks sisseastumist, siis ütlesin enese olevat 18-aastase."

„Tungi laulda tundsite vist varemalt?"

„Jah!" vastas naeratades küsitletu. „Juba sündimise ajal ennustas ämmaemand, et minust saab suur laulja, sest mu hele kisa ole sedavõrd tähelepanu väärix.

Kolme- või nelja-aastasena lausin ma juba väikesi laulukesi, ning tol korral armastasin kiidelda, et „mul on kümme laulu suus". Kas neid tõepoolest oli nii palju, seda ei tea küll ütelda. Olin julge esinemisega ning maiustuste eest laulsin meelsasti."

„Kus esinesite esmakordselt avalikkuse ees?"

„See oli „Tunglas". Seda seltsi praegu ei ole. Plikapõlves esinesin seal mitmel korral soololaulukestega. Väga hästi mäletan üht esinemist, mis toimus maadluskangelase Georg Lurichi külaskäigu puhul sinna seltsi. Tahtsin laulda eriti hästi just temale. Kuid siis juhtus viperus. Laulsin Türnpu laulukeses „Tasa, tasa, tuulekene" kolmanda salmi asemel esimest salmi teiskordselt. Seda viperust märkas küll vaevalt keegi teine peale minu. Kuid mul oli ääretult suur häbi. Suure südamevaluga pugesin peitu. Tuju oli kadunud, ning seda ei parandanud ka see, et Lurich otsis mu üles ning õnnitles hea ettekande eest."

„Kas teil teatrilaval ka viperusi on olnud?"

„Jah. Neid on olnud mitu. Eriti meennud on vahejuhtum, mis minul oli meil võõrusetendusel oleva Itaalia tenori Alcaidega. Laulsin „Rigolettos" koos duetti. Seal tuleb ette raskelt võetav re-be-mol. Täiesti ettekavatsematult võtmalt, kui mu partner. Tema aga vihastas sellest ning luges seda tema sissevedamiseks. Kui lava taga saime kokku, noomis ta mind itaalia keeles ning ütles ähvardavalt: „Tulge veel Itaaliasse või Hispaaniasse. Küll ma teen selle tasa." Hiljem aga leppisime ära, kui ta veendus, et minu etteru polnud kuritahtlik.

Uusim ülesvõte proua Aavast.

Jutana ooper „Vikerlastes".

Teine sarnane meele viperus oli „Sevilla hab ja" esietendusel. Olin ärritatud, kui tulin hakkasin laulma aariat on kahes kohas ühine erinev lõpp, nõndanin kadents. Laulsin hulk mest kadentsi, kuna te oli ununenud. Kogu sin kõrgelt, kuid alla ei Olin püsti hädas. Viim siiski viis meele ning edasi laulda."

„Kas olete palju esine lismaal?" küsin jutuaja petuseks.

„Paar aastat taga Itaalias. Kuna juhtusi suvel, siis ooperietteka näinud. Küll aga õppi sid sealse repetiitori Saksamaal kuulsin 9 muide ka Gitta Alpari nenud olen Poola, S Riia ringhäälingutes.

DSHUNGLI JUMALANNA

Filminäitlejanna Edvina Boothi tragöödia

EDVINA BOOTH, tuntud Ameerika filminäitlejanna, vabastati hiljuti Londoni troopikahospidalist, kus ta oli ligemale kolm aastat lamanud saladusliku troopikahaiguse ohvrina.

Must, läbipaistmatu loor silmade ees, jalutab daam arsti valge mantli vastu nõjatudes sanatooriumi aias. Ta astub väga aeglaselt ja ettevaatlikult. Kobab maad kui pime samm-sammult. Kui päike kaob pilvede taha, võib ta kergitada oma loori. Kahvatust, kitsast näost vahivad terashallid silmad lõpmata kurvalt ja segaselt aia rohelisse. Siidpehme blondjuus, lihtsalt üle pea kammitud, helgib laia kübara ääre alt. Põlevalt punast suud kahvatus näos ümbritsevad sügavad voldid, mis näitavad läbielatud kannatusi mitme aasta jooksul. See on haige, varakult vananenud naine, keda kurnanud piinarikas troopikahaigus. Kord oli see keha pantri nahka mähitult maailma sensatsiooniks. Edvina Booth, „valge jumalanna" esimeses suures Aafrika filmis „Trader Horn", sai oma haiguse džunglist.

Ta õige nimi on Edvina Woodruff. Ta on sündinud 13. septembril. Arv 13 oli ta õnnenumber. Ta sündis Utah osariigis, Provo linnas, majas number 13. Hiljem kolis ta isa, arst, Pasadennasse, Kalifornias, aimamata, et see linn saab kord ta tütrele saatuslikuks. Ühel 13. kuupäeval põgenes Edvina kodunt ja läks Hollywoodi. Töötas seal paar kuud masinakirjutajannana, kuni jällegi ühel 13. kuupäeval kutsuti revüü görlitruppi. Siin ilmnes temas teatriveri. Tema kaugeid sugulasi oli olnud Edvin Booth, kuulus tragöödik. Mängides oma esimest iseseisvat osa, pääsis Edvina Booth ajalehtedesse. Kuid Edvina Woodruff oli surnud. Vanemad ei teadnud aimata, et nende kadunud tütar mängis Boothi nime all. Isa oli loobunud teda otsimast. Kuni ühel päeval leidis tütre pildi ajalehes...

Edvina Boothi suur karjäär saabus omapäraselt. Sale ja blond kaunitar lamas kord Palm Beachi ranna plaažil. Režissöör Mason Hopper, kes väntas rannas filmi, nägi möödudes ilusat naist, saatis oma sekretäri ta juure ja palus jutulevõtmist. Järgmisel päeval kuulus Edvina juba filmi ansambli. Ta mängis kaasa viies filmis.

Kui vajati näitlejannasid Aafrika džunglifilmi „Trader Horni", kandideeris naispeaosale tervelt viiskümmend naist. Ning sellest viiestkümnest langes liisk Edvina Boothile. Nädala pärast sõitis ta Nairobisse, ainsa naisena korrapärases jahiekspeditsioonis Aafrika südamesse. Edvina mängis Aafrika džungli valget jumalannat, metsikute neegrisuguharude juhti, looduskuningannat. Tema hütt ehitati jõe kaldale, keset võsa, mis kubises kiskjatest, madudest, suurtest ämblikest ja tsetsekärbestest. Poolalasti, ilus keha kaetud ainult pantrinahaga, juus sasis, valitses jumalik amatsoon endale pimesi alistuvaid neegreid.

Kord läks ümber puutüvest õõnestatud paat, mis pidi ta viima üle jõe. Ainult imekombel pääsis ta veel krokodillide eest. Panter, kes oli filminäitlejanna valinud oma hüppe sihiks, langes viimasel hetkel režissööri kuulist tabatult. Ülesvõtetel oli igapäev takistusi. Kui see film pääsis lõuendile, peeti trikiks nii mõndagi stseeni, mis aparaat oli üles võtnud. Helifilmiaparaadid ei töötanud tollal veel nii lihtsalt kui praegu. Džungli hääli aimati stuudios järgi. Muidu oleksid helifilmis tulnud välja hirmukarjed ja püssipaugud pantri kallaletungimisel filmitähele. Tervelt aasta otsa elas Edvina musta mandri südames ainsa naisena, kelle jalg iial astunud Murchisoni kärestike kaldale, Nahagaba ja Kingo soode piirkonnas.

Kui Edvina tuli Hollywoodi tagasi, oli ta kuulus. „Trader Hornile" sai osaks ülemaailmne edu, nagu üldse filmile, mille režissööriks olnud loodus ise. Maailm imetles pimestavalt ilusat valget džungli jumalannat. Edvina Booth oli korrapealt Hollywoodi nimekamaid tähti. Ta pangaarve oli tõusnud 200.000 dollarile. Ta ehitas endale Beverly Hillsi ilusa villa ujumisbasseini, tennise- ja golfiväljakuga...

Edvina Booth ei saanud näha oma villa valmimist, maitsta kuulsuse vilja. Ta laskus elu haripunktist järsult surnute hulka. Kuid mis veel pahem — ta ei surnud. Jäi elavaks korjuseks. Ta sai džunglis kuulsaks, metsiku Aafrika loodus oli ta karjääri raamiks ja tõi talle ühtlasi ka kokkuvarisemise. Ta saabus surmani haigelt Hollywoodi. See oli ligemale nelja aasta eest. Kogu selle aja jooksul pole ta paranenud. Kaks pikka aastat elas endine jumaldatud kaunitar, kelle pildid võlusid maailma, pimedas ruumis. Maailma parimad arstid käisid ta haigevoodi ääres. Raha ei mänginud osa. Edvina Booth pidi jääma ellu ja säilitama karjääri!

Kuid kõik püüded olid asjatud. Ei suudetud isegi haigust teha kindlaks. Mõistatuslik haigus, mille ta tõi džunglist kaasa, halvab sest saadik ta elunärvi, kuid ei tapa teda. Mõnikord tekib temas lootus tervenemisele. On päevi, kus elu näib elamisväärilisena, kuid siis tulevad jälle kuud, kus ta on surmale lähedal.

Edvina Booth nimetab end taas Woodruffiks. Isa leidis tütre üles, kuuldes ta haigusest. Ta matkas tütrega Euroopa troopikahaiguste eriteadlaste juure. Nii saabusid nad Londoni. Hiljuti vabastati haige troopikahospidalist. Kas tervelt või parandamata haigena? Edvina kurvad silmad kuulutavad ainult üht soovi: „Tahan rahu!"

Kui talt küsitakse tulevikuplaanidest, vastab ta väsinud naeratusega: „Te küsite mult, kas mõtlen veel filmis mängida? Ei tahaks seda uskuda. Kuid, kes teab, Jumala teed on imelikud!"

Fay Wray.

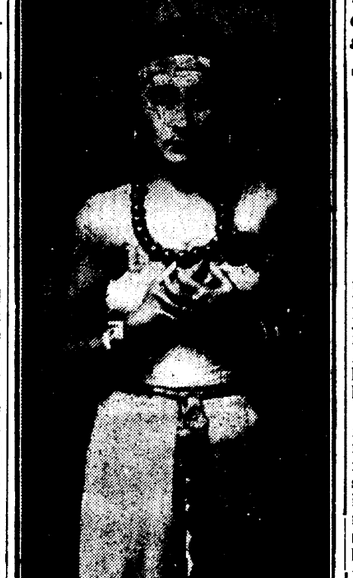

Nimiosa ooper „Aidas".

Greta Garbo jääb Ühendriikidesse

GRETA GARBO matka puhul Rootsi aurikul „Gripsholmil" lévis kuuldus, et „jumalik Greta" kavatsevat Hollywoodile pöörda selja ja Rootsis asutada oma filmiühingu. Peagi selgus, et kuuldus ei pidanud paika. Enne Rootsi sõitmist on Garbo sõlminud uue kaheaastase lepingu „Metro-Goldwyn-Mayeriga", mille järgi kohustub mängima kahes filmis Hollywoodis. Rootsist tagasi jõudes oli talle ette nähtud nimiosa filmis Leo Tolstoi romaani järgi „Anna Karenina", milles ta tummfilmis omalajal saavutas esimese suurima edu. Tolstoi meistertcose uue filmiteisendi lavastab režissöör George Cukor, „Little Womani" looja.

Dante „Põrgu" filmiti

„FOX" on jõudnud lõpule Dante „Põrgu" filmimisega. Film tuleb ligemal ajal New Yorgi „Rivolis" esietendusele. Peaosades mängivad Claire Trevor ja Spencer Tracy. Prantsuse filmiarvustus leiab, et nende kergežanri näitlejate nimed ei luba oletada, nagu suudetaks selle filmiga anda edasi ehtsat Dante vaimu.

Prantsuse ooperilauljanna Hollywoodi

LILY PONS, prantsuse lauljanna, kutsuti „Radio Pictures'i" mängima kahes filmis. Talle määrati kõrgeim honorar, mis Hollywood praegu üldse maksab ühelegi lauljannale. Paele-selle anti talle õigus endale ise valida välja osad, mist a tahab mängida. Ta esimeseks filmiks tuleb vististi „Primadonna" Pitts Sanborni romaani järgi. Metro-Goldwyn-Mayero mapoolto n ostnud stsenaariumi „Murder at the opera" (Mõrv ooperis", mille koostanud kuulus ooperilauljanna Queena Mario, kes selles vististi mängib ka peaosa.

„LÕBUS LESK"

Kuidas Ginger Rogers kasvatas end tantsitariks

GINGER Rogersi unelmad ja lootused on täitunud. Lapsepõlvest peale unistas ta tantsitariks saamisest ja tantsimisest kuulsa Fred Astaire'iga. Ning nüüd ta võis ühes Fred Astaire'iga mängida tänavuses Hollywoodi parimas filmis — „Lõbusas leses"!

1927. ja 1928. a. oli Ginger Rogers Chicago linnateatris lasteosade mängija ja pidi mõnerealises esinemises rääkima laste keelt. See oli suurtest osadest unistavale tütarlapsele hirmus! Publik muidugi ei märganud seda, sest Ginger oli tark tüdruk — publik armastas seda väikest vahvat plikat laval ta suurte ja unistavate silmadega. Ainult lavanäitlejad, kellega väike Ginger rääkis oma unelmaist, teadsid, et ta ihkas õppida selleks, milleks tal üldise otsuse järele polnud annet — tahtis saada suureks tantsitariks.

Juba pisikese plikana unistas tantsimisest. Loomulikult oli ta ideaaliks Fred Astaire, Ameerika kuulsaim tantsija ja salongiosade mängija. Fred oli tollal Broadway lavadel kuulsuse tipus, Ginger tundmatu tütarlaps, kes mängis vaudeville'ides lasteosi.

Ginger rääkis alati Fred Astaire'ist, püüdes aimata järele ta samme laval. Miski asi, mis Fred Astaire tegi avalikus või eraelus, kui sellest aga lehed kirjutasid, ei jäänud varjule Gingeri eest. Ginger teadis alati, kus Fred viibis, milliste uute võtetega laval ta esines, kuidas oli kohtanud Walesi printsi Londonis, jäänud Ameerikasse tagasi sõites merehaigeks jne. Muidugi oli väike Ginger oma hiilgavast lemmikust huvitatud kui kunstnikust.

Ginger võis tantsida hommikust õhtuni, harjutada mahakukkumiseni. Ei leppinud ainult tantsuharjutustega, vaid püüdis oma ümbruskonnalegi õpetada kõike, mis ise õppis. See valmistas teatrirahvale palju nalja.

Tüdruk oli kõvasti võtnud pähe, et kord ta kas tantsib nagu Fred Astaire või sureb lakkamata püüetesse!

Gingeri praegune manager jutustab oma elamustest Chicago teatri restoranis, kus ta kord istus tulevase suure tantsitari ja selle ema seltsis. Asjad olid läinud halvasti. Neiu oli äsja tantsinud New Yorgi teatri reshissööri ees — tagajärjetult. Ta pööris pisaraist märja näo emale:

„Olen õnnetu," nuuksus neiu. „Keegi ei vaja mind... keegi ei armasta mind ja mida rohkem tantsin, seda halvemaks lähen."

Kaaslased püüdsid teda lohutada naljadega, kuid asjatult. Ginger nuttis südantlõhestavalt.

„Kogu maailm ei suudaks mind tänu panna naerma," jätkas ta. „Tean, et ei kõlba kuhugi, sest Broadway ei taha mind. Varsti on kõik hilja, lähen vanaks."

„Mina naersin, sest ta 17-aastane," jutustab „Järgmisel aastal sõitis Gi emaga Detroiti, mängima teatrisse. Mina olin tollal remooniameister. Gingeril menu. Ta oli noorusest juba tunnustatud näitlejan tantsida ta ei suutnud Ent harjutas endiselt. Astaire oli veel ikka ta ilus kellele olid pühendatud kõi ded.

Aasta pärast Ginger kut ladelphia muusikahalli. Sii esmakordselt suure publiku neda tantsunumbriga. Te ei ärtanud tähelepanu teist seas. Seda visamalt ta ja jutusi.

Sealt peale ma ei kohar Gingerit, kuni ta oli saanu Nägin teda esmakordselt aja kinokuulutusel „Lõbus Fred Astaire'i partnerina. filmi vaatama ja olin võlut Ginger tantsis kui näkineid hes ta oli suurepärane. Fil pidin mõtlema aastatele, m harjutanud tantsu. Võrdlesi mesi samme unelmate täi suurfilmis. Vaevalt kunag mese tahe täitunud nii tä sel väikesel Chicago neiul.

Marlene Dietrich Inglise „Hollywoodi"

MARLENE DIETRICH, kelle ameerika filmidel viimasel ajal vaevalt olnud suuremat edu, peab praegu läbirääkimisi Inglise filmiühingu „Gaumont Britishiga" pikemaajalise angažemendi saamiseks. Marlene on asjast väga huvitatud.

Mascagni filmi

ROOMAST teatatakse, et kuulus itaalia helilooja Mascagni on ühelt Ameerika filmiseltsilt saanud pakkumise, lasta filmida oma ooper „Cavalleria Rusticana", millele viimase aastakümne ooperiloomingus saanud osaks suurim edu. Leping filmiühingu ja helilooja vahel kirjutatakse alla ligemal ajal.

Vana Peterburgi filmimine

EELTOOD Peeter Suure elu filmimiseks Peterburgis on täies hoos. Soome lahe ääres, Strelna lähedal, kerkib „Nõukogude Vene Hollywood", vana Peterburg. Ehitatakse üles vana Peeter-Pauli kindlus, admiraliteet ja tükk vana Moskvat Peeter Suure ajast. Kindluse müüre ei ehitata papist, vaid telliskividest. Kindluse ründamine Menšikovilt filmitakse tolleaegsete gravüüride järgi ajaloolistes kostüümides.

Ginger Rogers.

Vastutaja toimetaja H. Tammer. Väljaandja Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

Bernhard Mäns †

IN MEMORIAM

Eile lahkus meie keskelt „Päewalehe“ pere wäljapaistwaimaid kujusid — Bernhard Julius Mäns, mees, kes oma paremad eluaastad kulutanud wäsitawale ja wõitlusrikkale ajalehetööle, mees, kes selle oma elutööga wõidelnud ka ilusa lehekülje Eesti iseseiswuse ja rahwusliku arengu ajalukku.

Et mõista wähegi hinnata B. Mänsi teeneid, tuleb hetkeks heita pilk tagasi möödunud aegadele, sellele 27 aastale, mis B. Mäns seisnud „Päewalehe“ rooli juures.

„Päewaleht“ sündis rewolutsiooniaastal, 1905. aastal, kui meie rahwas elas üle teise ärkamisaja, kus weristele sündmustele järgnes uusi heledamaid perspektiiwe tõotaw keisri manifest. Paraku ei kestnud aga illusioon kuigi kaua, lahketele lubadustele järgnes reaktsioon, rahwuslik algatus ja rahwa õigus langes uuesti tagakiusamise alla. Eesti omagi juhtiwate meeste pere kippus lõhenema ja saawutatud wõit Tallinna linnawalimistelgi tuhmuma omawahelistes wõitlustes ja nääklemistes. Oli saabumas tardumuse ja paigaltammumise tunne. Selle ületamiseks oli tarwis uusi suuri üritusi, üldrahwuslikke, kõiki liitwaid ettewõtteid. „Estonia“ teatrimaja ja Krediit Panga maja ehitamise kawa,— seltskondliku töö intensiiwsemaks muutmise tarwidus, kerkisid päewakorrale.

Et seda suuta, oli Eesti juhtiwal intelligentsil aga tarwis omada eeskätt üle kõigi wäikluste ja wastolude ulatuwat eestluse hõõlekandjat, ajalehte, mis suudaks teenida üldise usaldusega Eesti ideaale.

Tallinna haritlaskonna pilgud jäid selleks peatuma „Päewalehele“, kes mõne wähese aastaga oli suutnud näidata wastuwõetawat objektiiwsust, sooja südant kõige rahwusliku wastu, ent ka kainust ja reaalsuse pinnal püsimist. 1908. aasta oktoobris otsustati omandada „Päewaleht“, luua tema ülalpidamiseks osaühisus — Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus — ja koonduda tema ümber mees mehe kõrwale.

Keda kõiki me ei näe innustunult rühkimas, et saada „Päewalehele“ Tallinna haritlaskonna ühisettewõttena jalgu alla. Seal on dr. J. Luiga, K. Saral, F. Karlson, K. Mauritz, G. E. Luiga, A. Uibopuu, A. Kapp ja suur hulk teisi. Haritlaskonna rahanappus annab end tunda, kuid keegi ei kõhku ka wõlgu tegemast uue lehe heaks. „Päewalehe“ senine toimetaja G. E. Luiga walitakse üldise usaldusega oma kohale tagasi, kuid raskusi teeb wäljaandja-ärijuhi, lehe rahalise külje eest hoolitseja, küsimus. Wäljawaated ses suhtes on üsna tumedad. Sest wäljaandja ei pea olema mitte ainult mees, kes ideeliselt wastaks oma ülesandele, waid kes omaks ka tubli ärimehe-talendi ja kogemused ajalehe wäljaandmise alal.

Walik jääb siin B. Mänsile. Ja waadates nüüd üle 27 aasta tagasi sellele ajajärgule, wõib kinnitada, et walik tehti hästi. B. Mäns oli meheks oma kohal. B. Mäns wastas üle lootustegi oma ülesannetele ja tal on suuri teeneid, et „Päewaleht“ suudis jääda püsima mitmesugustes ajakeeristes, wõita üksteise järel kõik raskused ja paisuda praeguseks Eesti suurimaks ajaleheks, ilma et tal oleks olnud tarwidust truudust murda 1908. aastal seatud ideaalidele. Ja selle kõrwal on T. E. K.-Ü. triikikoda arenenud weel Eesti suurimaks graafikatööstuslikuks ettewõtteks. B. Mänsi kõrwale kerkisid hiljem teised mehed, kes wõtsid suure osa tema koormast oma õlgadele, kuid B. Mäns jäi kuni oma elupäewade lõpuni T. E. K.-Ü. juhatusse ja tõmbas kogu aeg nendega töökoormat ühes.

„Päewaleht“ on wõidelnud tänawuseks juba 30 aastat Eesti elu esirinnas — ja mis ei ole selle 30 aasta jooksul kõik elatud üle! — tema sõna on jäänud sama autoriteetseks, sama iseseiswaks, sama mõjutamatuks, sama teednäitawaks kui algaastatel. Seda ei oleks „Päewaleht“ kindlasti mitte suutnud, kui ta ei oleks osanud ajada ratsionaalset majanduspoliitikat, kui tal oleks olnud tarwidust otsida tuge wõimudelt ja waheldumatelt poliitilistelt rühmitustelt. Selle iseseiswuse ja rippumatuse kättewõitmisel on olnud algusest peale suured teened B. Mänsil, kes wahetewahel on olnud ise ka „Päewalehe“ wastutaw toimetaja, mis „Päewalehe“ traditsioonide järele tähendas ka peatoimetajat. B. Mäns ei piirdunud oma sulega ainult arwete sissekandmisega äriraamatuisse, waid ta ise rikastas „Päewalehe“ weergusid rohkesti ka oma ajakirjandusliku kaastööga, arenenud maitsega wäärtusliku kirjanduse tõlkimisel ja ka originaalsete palade soetamisel.

Waikselt ja tagasihoidlikult on ta rühkinud aasta aasta järel teha tööd, kuni lõpeks sellegi mehe raudne terwis ütles üles. Üle kahe aasta kannatas ta raskekujulise südamehaiguse käes, mis teda alul wähemateks päewadeks ja siis järjest pikemaks ajaks sundis jääma eemale „Päewalehe“ talust. Üks haiguseataak järgnes teisele, kuid B. Mäns ei püsinud jääda kunagi nii kauaks woodisse, kui arstid talle kirjutanud ette. Wastu arstide keeldu ja poolwargsi omaste eest rühkis ta uuesti oma töölaua taha, nii armas oli talle ettewõte, nii ihu ja hingega tahtis ta olla elawa töörühkimise keskel. Ja ettewõttes hinnati tema elukogemusi, tema wilunud pikku, tema oskust inimestega ümber käia ja neid rakendada tööle. B. Mäns jäi lõpuni truuks oma ideaalile, et kohustused on kõrgemad oma heaolust ja isikust. B. Mäns murdus oma kohusetruuduse all, kuid me ei ütle, et tema ohwer oleks olnud ilmaaegne. Töö käib endisest lootusrikkamalt edasi 1908. aasta seisukohtade alusel.

Elu ei olnud hellitanud B. Mänsi. Terawad murejooned palistasid järjest enam ta intelligentset ja jõurikast profiili, kuid ta käis sirgelt, pea püsti, walmis wõitlema.

Harwa oli B. Mänsi näha halwas tujus. Mitmelgi murelikul hetkel B. Mänsi huumor ja elukõõs üleolek raskustest lohutas teistegi kaaswõitlejate tuska ja wirgutas neid uutele pingutustele.

B. Mäns oli kuni wiimaste tundideni kogu oma südamega Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse „Päewalehe“ küljes. Me kuuleme, et ta oma agooniaski mõtles oma elutööle, mõtles „Päewalehe“ käekäigule.

Meil on walus ja kurb kanda mulda seda wäsimatut ja ohwrimeelset töömeest, kuid meile jääb lohutuseks, et tema eeskuju jääb alatiseks ergutuseks meie silmade ette.

H. T.

Bernhard Mänsi elukäigust

Eile kell 12.45 min. sulges oma silmad igawesele unele Bernhard Mäns. Kadunu oli Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse juures tegew selle asutaamisest saadik, seega 27 aastat.

Ta omab suuri teeneid, et nimetatud ettewõte on omal alal paisunud suurimaks ja elujõulisemaks Eestis ning ühtlasi on ta teatawas mõttes uue tee rajaja Eesti ajakirjanduse ärilisel alal üldse.

Tol ajal, kui asutati Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus, oli lehemets Eestis arwuliselt küll kaunis lopsakas, kuid äriliselt seisid need kõik kõikuwal jalul, elades usust paremasse tulewikku, s. o. tuludest, mida weel ei olnud, waid mida heal juhul loodeti saada.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse asutamisel pandi maksma põhimõte: lehe wäljaandmist tuleb toimetada reaalsel ärilisel alusel. Selle põhimõtte teostamine pandi asutaja-liikme Bernhard Mänsi peale, kes ajalehtede wäljaandmise alal omas suuremaid kogemusi ja kellel selle põhimõtte teostamiseks oli teatawaid eeldusi.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse asutamisest on nüüd möödunud ligi 27 aastat, mis sisaldawad palju häid ja kurje päewi. Wõimatu on lugeda üles kõiki neid raskusi, mis tekkisid lehe wäljaandmisel kuberneri, sõjaseisukorra ning hiljem maailma- ja Eesti wabadussõja ajal. Et „Päewaleht“ siiski kõigist neist raskustest osawalt on tiiuritud läbi, et ta lugejate arw on kaswanud mitmekümnekordseks wõrreldes sellega, kui B. Mäns tema ärijuhtimise wõttis enese kätte, et lugejad alati korralikult on saanud lehe, et kõik waimse ja ärilise töö tegijad aineliselt selle aja jooksul alati on olnud rahuldatud, see on suurelt osalt B. Mänsi teene.

Ärilise tegewuse kõrwal tunti B. Mänsi ka kui osawat sulemeest. Ta on tõlkinud rohkesti jutte, romaane ja näidendeid. Peale selle on ta ajalehtedes ja ajakirjades awaldanud wäga mitmesuguseid kirjutusi ning samuti on tema sulest ilmunud mitmes koguteoses huwitawaid mälestusi Saksa okupatsiooni j. t. aegade kohta.

Laialdaste ringkondadega kokku puutudes on B. Mäns kui wastutulelik, otsekohene ja kindla iseloomuline inimene, wõitnud kõikide poolehoiu. Tõsises kurbuses jäätwad teda leinama nii „Päewalehe“ lugejad kui ka lehe juures töötajad.

*

Bernhard Julius Mäns sündis 27. juulil 1871. a. Emmaste wallas Hiiumaal, kus tema isa oli wallakirjutajaks ja köster-kooliõpetajaks. Omandanud hariduse Tallinna elementaar- ja kreiskoolis, astus B. Mäns 19-aastase noormehena teenistusse „Olewiku“ toimetusse Tartus, kus A. Granzsteini juures sai hea kooli. Pärast seda töötas ta 2 aastat Ühtri külakooli õpetajana Hiiumaal, siirdudes 1892. a. uuesti Tallinna, kus tegutses kauemat aega J. Körwi „Walguse“ toimetuses.

1898.—1899. a. oli B. Mäns tegew ehitustöödel Dwigateli wabrikus ning hiljem iseseiswa ehitusettewõtjana. Nimetatud elukutse ei suutnud aga edaspüüdlikku noormeest rahuldada ja 1899. a. hakkas ta uuesti töötama oma endisel alal, tegutsedes ligemale 6 aastat tõlkijana ajalehtedele ja kirjastustele. Ühtlasi omandas ta koos J. Sitskaga A. Buschilt „Eesti Postimehe“, kuid rewolutsiooni päewil 1905. a. suleti leht ja J. Sitska oli sunnitud sõjaseisukorra tõttu põgenema kodumaalt. Nüüd katsus B. Mäns lehe wäljaandmist jatkata, omandades G. E. Luiga toimetusel ilmuwa „Koidu“.

Kui paari aasta pärast A. Perdi „Päewalehe“ seisukord halwenes ja asutati Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus, kes seda kawatses wõtta üle, siis leiti, et lehte on lootusetu anda wälja kui ei ole head ärijuhti. Kõige sobiwaimaks meheks sellele kohale peeti B. Mänsi ja et teda wõita „Päewalehe“ ärijuhiks, omandati ka „Koit“ uuele ühisusele. Arwates maha lühemad waheajad, on kadunu „Päewalehes“ töötanud tegelikult 22 aastat.

Oma otsekohese töö kõrwal on B. Mäns juhtiwalt wõtnud osa paljude seltskondlike organisatsioonide ja äriliste ettewõtete tegewusest. Ka tegi ta algusest lõpuni kaasa wabadussõja. Peale sõda töötas ta kaitseliidus, olles selle toetajaks-liikmeks.

B. Mänsi matmise kawa

B. Mänsi kirstupanek on täna kell 7 õhtul leinamajas Raua tän. 36, kr. 3.

Matusetalitus toimub teisipäewal, 24. septembril. Kell 3 p. l. lahkub kadunu leinamajast. Kell 4 on Kaarli kirikus matusejumalateenistus, mida toimetab kadunu sõber praost A. Kapp.

Kell ¾5 p. l. lahkub leinarong kirikust, et kella 6-ks jõuda Wanale Kaarli koguduse kalmistule.

Minewikumaja

CONCORDIA MERRELI armastuseromaan

20

Ja ta tegi lühikese kokkuwõtte nende tutwusest. Aga muidugi ei teadnud ta kõike. Oli weel Tommy Hazlitt. Ta ei teadnud midagi Tommyst. Ja nimelt Tommyst tahtis Letty talle kõnelda.

Ta sai lõpuks sõna.

„Aga see pole kõik. Oli Tommy Hazlitt. Tean, et ema ja High-Ollens olid põhjuseks. Aga on weel rohkem. Rohkem, ja wõib-olla pead seda halwemakski. Oli Tommy Hazlitt. Tema oli kõige tähtsam ja tugewam põhjus. Saad aru, Grant, kui kohtasin sind esimest korda, siis pidasin end kihlatuks Tommy Hazlitiga.“

Enne kui mees sai wahele kõnelda, jutustas Letty talle kõik. Kuidas Tommy oli kohelnud teda tol õhtul kinos; kuidas ta oli maha jätnud Letty, et minna Cassie juure.

„Sina olid soowinud abielluda minuga. Gertrude ütles, et peaksin. Siis oli ema. Ta oli haige, ning ta wajas nii palju. Ja mina olin õnnetu ja solwunud ja... Oo, see pole mingi wabandus! Aga äkiliste tunnete mõjul läksin sinu juure ja ütlesin, et abiellun sinuga.“

Ta waikis ning tõmbas hinge.

Preston ei kõnelnud kohe. Aga kui ta hakkas kõnelema, siis sündis see läbi hammaste. Nagu Letty aimas, pidas ta seda suhet Tommyga halwemaks kui midagi muud. Wiha ning walu juure liitus armukadedus, ja Letty pidi kõige selle pärast kannatama.

Naine kuulas, toetudes wastu rasket, raamatutega kaetud lauda. Ta tundis, et peab toetuma millegi wastu, kui tahab üle elada selle tormi; ta tundis end abituna selle ees.

Nüsugusena oli mees talle päris wõõras. Kõik oli kadunud sellest mehest, keda ta oli tunnud, imetlenud ning peagu armastanud. Oli kadunud ta „sõbralik headus“, mida oli pidanud nii iseloomustawaks tema juures. Kadunud oli ta õrnus, leplikkus, suuremeelne õiglustunne. See oli wõõras, metsik, toores wõõras, kes kõneles temaga praegu.

Prestoni metsik wiha kustus warsti ning ta jäi waikseks. Lõpuks ütles Letty.

„Siiski oleme abielus, Grant. Mis saab sellest?“

Wastus tuli järsku.

„Teatan sulle, kui olen otsustanud.“

„Kuidas? Kas külastad mind? Wõi helistad? Wõi kirjutad?“

„Kirjutan. Lähen täna tagasi Newchesteri. Kirjutan sealt.“

„Sa pole saanud siiski täiesti õieti aru,“ ütles Letty wärisewate huultega. „Ja näib, et ma ei oska seletada... isegi mitte endale.“

„Lubasid mul wõtta sind käte wahele; suudelda ennast... A-ah, jumal! Hea küll, see on läbi...“ See tuli terawasti, nagu tahaksid mälestused wõtta wõimust. „Lähen. Teatan sulle, kui olen otsustanud.“

Letty pöördus.

„Hea küll siis; usun, et pead minema,“ ütles ta tasa.

Enne kui Preston läks, pakkus ta raha. Letty oli ta naine; ta arwas, et see oli tema kohus. Ta wõttis raha taskust ja asetas lauale. Lettyl tuli tahtmine wisata seda talle näkku, kuid ta ei puudutanud seda ning ütles ainult:

„Tänan. Ma ei waja seda.“

Siis lahkus mees, mitte midagi ütlemata.

Kui ta autopõrin oli kaugenenud, läks Gertrude Letty juure.

Wiimane seisis nii nagu Preston oli teda jätnud; waikselt wastu lauda toetudes.

„Ta on läinud,“ ütles ta, kui Gertrude astus sisse.

„Jah, kuulsin ta autot,“ ütles Gertrude.

„Tahaksin sind needa, Gertrude, aga mis kasu oleks sellest?“

„Tean, et tahaksid. Aga, nagu ütled, mis kasu oleks sellest?“

„Ja kus on õigus? Grant ütleb, et ma poleks tarwitsenud teha seda, ja tal on õigus. Ma poleks tarwitsenud. Aga ma ei tea, mis teha nüüd.“

„Samuti,“ ütles Gertrude aeglaselt, „samuti ei tea mina, Letty.“

10. peatükk

Järgmise nädala elas Letty üle nagu mahajäetud olewus wõõras maailmas. Ta polnud kunagi warem nii mahajäetud kui pärast seda, kui Preston oli lahkunud.

Tommy oli annud talle hoobi, kuid siis oli tema kannataja ning uhkus aitas teda. Prestoni minek ei jätnud järele midagi, sest nüüd oli Letty ise süüdlane. Ta ei suutnud weel leppida Gertrude'iga, sest pidas õde suurimaks süüdlaseks. Ta peagu põlgas kogu High-Ollensi. Ja Clara õrnad kinnitused „õnnest“ wõisid teha otse hulluks. Sest Clara ei teadnud midagi ja talle ei üteldud midagi.

Letty tundis, et kõik oli purunenud. Kahe nädala pärast sai ta Prestonilt kirja, mis teda ääretult masendas. Mees kirjutas wäga lühidalt:

„Tänapäew saab abielusid kergesti lahutada. Palun kirjuta, mis sa arwad sellest.“

Ta wastas Grantile järgmisel päewal.

Ta soowis kogu südamest, et wõiks ütelda mehele, et armastab teda metsikult, palawalt, romantiliselt. Wõib-olla andestaks ta siis kõik muu.

Aga ta ei saanud ütelda, et armastab teda. Siis taipas ta, et mees wõis olla tähtsaim ning lähim kogu elus, ilma et teda armastataks romantiliselt. Samuti, nagu wõis tunda, et mees, keda tõesti armastasid romantiliselt, oli äärmiselt tähtsusetu ning kaugelseisew.

Tommy oli niiüd minewik. Temal polnud tähtsust.

Letty kirjutas lühidalt:

„Wäga hea, mõtlen järele ja teatan sulle.“

Ta teadis, mis tundis, kuid see oli iseasi. Nüüd pidi ta mõtlema ja mitte andma tunnetele woli.

Ta sai nüüd hästi aru mehe pahameelest. Kuid Grant ei annud wõimalust nende abielule, waid katkestas selle esimeses wihas.

Ühel päewal, kui Letty tuli tagasi pikalt jalutuskäigult, leidis ta Cassie oma kodunt. Ta põrkas tagasi, nagu oleks külaline mõnest teisest maailmast. Ja nii see oligi.

„Ullatute natuke mind nähes, eks ole?“ terwitas teda Cassie teelauast, kuhu Gertrude oli teda wiisakasti asetanud. Suures kaminas põles tuli, ja oli mugaw olla nüüd saalis, kui oktoobri lõpp-päewad hakkasid juba minema külmaks.

Wastust ootamata jatkas Cassie:

„Aga weel suurem üllatus on, et teie olete siin, Letty. Teie siin ja Granty Newchesteris, ja te pole weel kuus nädalatki abielus! Tommy hakkab kohe nurisema, kui lähen temast üheks päewakski eemale.“

Cassie oli ema juures külas. Ei, Tommyt polnud siin. Tommy otsis kohta. Ta arwas, et ka rikkad mehed peawad töötama. Igatahes ei kutsunudki Cassie teda nii wäga Suur-Ollendendi; selleks olid tal oma põhjused. Ja mis Cassie ütles, seda Tommy tegi.

Letty oletas, et tema oli üks põhjusi. Kui kauge ning tähtsusetu tundus see kõik nüüd. Aga Cassie ei olnud muutunud.

Cassie kutsus Letty endaga kaasa auto juure. Ja kui nad olid majast natuke eemal, ütles ta terawalt:

„Ema räägib, et teie abieluga pole kõik korras, Letty.“ Wõidurõõm ta hääles sundis Lettyt mõtlema, et ta ei kurwastaks wäga, kui saaks selles oletuses kinnitust. Cassie silmitses teda terawasti ja lisas:

„Ema ütleb, et laulatus oleks wõinud wiimsel filmapilgul ära jääda. Et pole midagi kasu, kui teesklete leina ema pärast. Sest abikaas peaks tulema esimeses järjekorras. Ta ütleb, et on arusaamatusi...“

Nad jõudsid autoni ja Cassie waikis.

Letty ütles jumalaga ja tundis, kuidas läks wihaseks. Kuidas julges too tüdruk nõnda kõnelda Grantist?...

Ent ta rahustas end. Muidugi kõneldi ta abielust. Ja kui tuleb lahutus, siis kõnelewad nad weel rohkem.

Aga kas Grant tõesti tahtis lahutust?

*

Ta läks Newchesteri Granti juure.

Ühel hommikul ärgates teadis ta, et peab seda tegema. Et Grant wajab teda. Öö läbi tundis ta, nagu hüüaks teda Granti hääl, nagu sirutuks mehe käsi teda haarama.

Pärast hommikueinet ütles ta Gertrude'ile:

„Gertrude, lähen täna Newchesteri Granti juure.“

„Kas oled tast kuulnud midagi?“ küsis Gertrude ruttu.

„Ei. Aga lähen siiski.“

„Uksi.“

„Jah.“

„Usun, et teed õieti.“

„Kui mitte, siis wõin tulla tagasi.“

„Kas wajad raha?“

„Jah, palun. Oh, ei, siiski mitte. Grant jättis mulle. Olin unustanud.“

„Kui ta natukese aja pärast asus teele, ütles Gertrude jälle:

„Usun, et teed õieti. Jumalaga, kallis.“

Ja jälle wastas Letty:

„Kui mitte, siis wõin tulla tagasi. laga.“

Ta jõudis Newchesteri teeajaks. Ne ter oli suitsune ja pime; seal läks rutem daks kui Ollendenis.

Prestoni korterisse oli pikk tee, s asetses linnast wäljas.

Kui auto peatus maja ees, waatas üles, et näha, kas Granti tubades on w Oli, ja Letty palwetas waikselt, et mees kodus.

Grant ise awas ukse.

„Letty...“ Ta sõsistas ainult; sõsistas mastunult. Ja jälle: „Letty... Letty...“

„Pidin nägema sind, Grant.“ Ta hä nii wõõras, et talle endalegi jäi mulje, kõneleks keegi teine.

Ja otse siis, kui ta astus sisse, hüüdi mas hääl:

„Hallo! Grant, tee on walmis!“ ja N Newell ilmus nähtawale.

Lettyl oli tunne, nagu oleks teda l kuid ta ütles waikselt:

„Kuidas käsi käib, Marion? Kas tule rajasti teeks? Igatsen seda.“

Marion tuli talle wastu ja nad andsid teisele kätt.

Preston wõttis Letty kohwri.

„Tule ja riietu lahti, Letty,“ ütles t ta wiis Letty wäikesesse tühja tuppa, m määratud talle riietustoaks. Aga Letty les silmapilgu ja awas siis wastasolew mehe magamistoa — ukse.

Grant järgis talle ja pani kohwri Siis ütles ta järsku:

„Kas tulid selleks, et jääda?“

Letty polnud enam nii kindel. Proua well oli täiesti ootamatu, ta ei suutnud sellest päriselt koguda. Ja ta ei teadnud a Granti häälest, kas mehele meeldiks ta mine wõi mitte. Ta waatas Grantile mure ning kõhklewalt otsa.

„Ma — ma ei tea, Grant,“ kogeles

„Mõistan. Hea küll,“ ütles mees, põ ning lahkus ruttu.

Letty waatas järele suletud uksele ja haaras äkitselt külm tunne, et oli tulnud hilja. Ja siis liikus ta toas ringi ja kõiki asju põhjalikult. Ta otsis jälgi M Newellist. Mispärast olid nad kahekesi? keetis Marion teed? Mispärast polnud te kodus?

Itaalia lükkas tagasi wiiekomitee ettepanekud

Genf kohkunud esimesel silmapilgul ettepanekute tagasilükkamisest. — Euroopas on tekkinud tõsiseim seisukord maailmasõjast saadik

Uks ei olewat siiski weel suletud lõplikult

Rooma, 21. 9. (ETA) Itaalia walitsus

lükkas tagasi Genfi wiiekomitee ettepanekud

Itaalia-Abessiinia konflikti lahendamise kohta.

Ametlikus teadaandes, mis awaldati pärast kabineti koosolekut, üteldakse: Kuigi walitsus hindab wiiekomitee pingutusi, arwab ta siiski, et komitee ettepanekud ei paku minimaalselt küllaldast alust teostamiseks, mis tõhusalt arwestaks Itaalia elulisi huwisid.

Kabinett tuleb uuesti kokku teisipäewal.

Rooma, 21. 9. (ETA) (Reuter) Esimene mulje walitsuse teadaandest siin on, et

uks ei ole weel lõplikult suletud Itaalia-Abessiinia probleemi lahendamiseks.

Ei ole wõimata, et lahendust katsutakse saawutada otseste läbirääkimiste teel. Mingit ametlikku kommentaari ei ole seni saadud.

Genf, 21. 9. (ETA) **Itaalia walitsuse teadaanne wiiekomitee ettepanekute tagasilükkamisest**

tekitas siin esimesel silmapilgul kohkumist.

Niisugust otsust ei oldud siin siiski oodatud, seda enam, et wiimased teated Roomast olid natuke optimistlikud. Loodeti, et Mussolini wähemalt wiiwitab otsuse tegemisega wõi wõtab soodsamal juhul Genfi ettepanekud läbirääkimiste aluseks.

Tundub, et Rahwasteliitu ootab suurim kriis, millest ta seni oma asutamisest saadik ei ole läbi elanud, ja et

Euroopas on tekkinud tõsiseim seisukord maailmasõjast saadik.

Siin awaldatakse üksmeelset soowi säilitada Rahwasteliidu põhikirja. Arwatakse, et abinõud, mis Rahwasteliidu nõukogu nüüd otsustab tarwitusele wõtta, leiawad üksmeelselt toetust. Kõigi riikide delegaadid awaldasid kahetsust Itaalia walitsuse otsuse kohta.

Addis Abeba, 21. 9. (ETA) (Reuter) **Rooma otsus**

tekitas siin jahmatust ja wiha

Paleeringkonnad arwawad, et Abessiiniale ei jää nüüd muud üle, kui wälja kuulutada üldmobilisatsioon. Keiser ei ole weel teinud mingit otsust. Abessiinia paneb nüüd kõik oma lootused Suur-Britanniale, nagu wälisministeeriumist seletatakse.

Rooma, 21. 9. (Reuter) Sõja korral Napoli, Palermo, Messina ja Bari kuulutatakse sõjapiirkonnas asetsewaiks ja elanikud arwatawasti ewakueeritakse neist kohtadest.

Eurooplased lahkuwad Addis-Abebast.

Itaalia ootab soodsamaid ettepanekuid

Genf, 21. 9. Itaalia delegaat parun Aloisi seletas Madariagale, et Rooma teadaannet ei tule mitte wõtta wiiekomitee ettepanekute kategoorilise tagasilükkamisena.

Siinsed Itaalia ringkonnad seletawad, et Rooma teadaanne tähendab ainult seda, et wiiekomitee poolt ette pandud miinimum-alus ei ole Itaaliale wastuwõetaw. Itaalia on küll walmis läbirääkimistesse astuma, kui temale pakutakse paremaid tingimusi. Toonitatakse, et Rooma teadaanne ei lükka tagasi mingit kompromisslahendust, ja et Room tunnustab esimest korda wiiekomitee pingutusi, üteldes neid hindawat. Sellest tulewat järeldada, et Itaalia tunnustab Rahwasteliidu protseduuri. Kuulub, et Aloisi on annud sellesisulise seletuse Madariagale.

Genf, 21. 9. (ETA) Wiiekomitee pidas täna pärastlõunat koosoleku, kuid mingit otsust ei tehtud. Jäädakse ootama Itaalia walitsuse wormilist wastust, mis saabub arwatawasti homme. Aloisi tahab küsida Roomast uusi juhatusi Itaalia seisukoha selgitamiseks wiiekomiteele. Wiiekomitee tahab, et Itaalia teataks nüüd lõplikult, mida tema peab wastuwõetawaks aluseks läbirääkimistele.

Wiiekomitee seisukord on wäga täbar, sest paljud wäiksemad riigid arwawad, et komitee on järeleandmistes juba läinud kaugemale kui tarwis. Kuni Itaalia wormilise wastuse saabumiseni ei ole Genfis mingit uut arengut oodata. Ka Abessiinia delegaadid ei ole weel saanud uusi juhatusi Addis Abebast.

Mussolini „ei" mõjus Pariisis põrutawalt

Pariis, 21. 9. (ETA) (Reuter) Mussolini „ei" tuli Prantsuse ministritele otsekui wälk, kui nad parajasti ministrite nõukogu koosoleku waheajal olid presidendi juures Rambouillet lossis einetamas. See teade mõjus põrutawalt. Kõik ootawad nüüd põnewusega, kas Prantsuse walitsus täidab lubaduse, mis peaminister Laval Genfis andis Rahwasteliidu põhikirja kohustuste täpse täitmise asjus. Teatawasti seletas Laval Rahwasteliidu täiskogus, et Prantsusmaa tahab Rahwasteliidu põhikirja kohustustest wankumatult pidada kinni.

Siin toonitatakse, et kuigi Rooma teadaanne lükkab tagasi Genfi plaani, on see teadaanne siiski sõnastatud leplikus waimus. Sellest järeldatakse, et see teadaanne ei ole mitte Mussolini wiimane sõna. Prantsuse waatlejad arwawad, et Itaalia on nõus jatkama läbirääkimisi diplomaatlikul teel.

Rooma, 21. 9. (ETA) Itaalia on oma sõna ütelnud. Nüüd riigid wõi Rahwasteliit peawad tegema uusi ettepanekuid, mis wastaksid rohkem Itaalia nõuetele. Seda on wõimalik teha, sest katkemist weel ei ole. Niisugune on Itaalia seisukoht, nagu Reuteri korrespondendile autoriteetsest allikast seletati.

London, 21. 9. (ETA) Londoni ametlikest ringkonnist ei ole weel wõimalik saada mingit kommentaari Rooma otsuse kohta. Siin arwatakse, et Itaalia peab nüüd wastama Genfi wiiekomiteele. Alles pärast selle wastuse saamist on wõimalik awaldada põhjendatud arwamist seisukorra kohta. Leitakse, et Itaalia teadaanne hoidub siiski ust sulgemast läbirääkimistele.

Hollandi majandusdelegatsioon lahkub t[...]

Head muljed Eesti majandusest

Tänase päewa jooksul lahkub Eestist Hollandi majandusdelegatsioon, mis koosneb selle maa juhtiwamatest majandustegelastest. Wiis delegatsiooni liiget lendas täna hommikul kell 9.05 Ülemiste aerodroomilt Kaunasesse, kuhu neile kella neljase kiirrongiga järgnewad ülejäänud delegatsiooni liikmed. Koju tagasi pöördus Tallinnast waid üks delegatsiooni liikmetest, nimelt lillesibulate kaswanduse esindaja van Koog, keda kodus ootasid edasilükkamatud ärilised ülesanded. Ta sõitis ära laupäewa hommikul, kasutades sõiduks lennukit.

Hollandlaste kolme külaskäigu-päewa wiimane kooswiibimine toimus eile õhtul „Estonia" punases saalis. See korraldati hollandlaste auks kaubandus-tööstuskoja poolt. Kooswiimisest w[...] majandusminister K. Selter.

Kolme päewa kestes on hollandlase[...] walt sõlminud isiklikke sidemeid meie ä[...] de ja walitsuse esindajatega. Läbirääk[...] puudutatud mitteametlikult kõiki küsi[...] Eesti-Hollandi majandussuhetele wõiks [...] Meie majanduslikust olukorrast hollandl[...] nud wäga hea mulje, millest nad on lub[...] meerida ka oma walitsust, kes on hum[...] banduslike wahekordade elustamisest[...] Wastawad ametlikud läbirääkimised on [...] tawasti käimas. Mõned lahkuminekud[...] kawas arwatakse wõidawat lahendada [...] kuste järeleandmiste teel.

Kurb awastus Wõsu terroripäe[...]

Kaewamisel leiti purustatud luukere. — Enamlaste tri[...] metsikust terrorist

Laupäewal satuti Palmse wallas Wõsu külas, mis tuntud ühe kaunima Wiru ranna suwituskohana, kurwale leiule, mis toob uuesti päewakorrale juba unustuse warisema hakanud enamlaste werise terrori. Nimelt leiti juhuslikul kaewamisel maa seest inimese luukere, mis kandis ilmseid piinamise tunnuseid, kuna mitmed luud olid purustatud. Kuna luukere asus just plankaia all, milline ehitatud umbes 15 aastat tagasi, siis on kindel, et laip pidi olema maetud sinna juba waremalt, mida wõib otsustada ka luustiku olukorra järele.

Leiule sattus Wõsu küla elanik Adolf Lillemann, kes hakkas laupäewa hommikupoolikul kaewama oma elu hoone õues mustawee auku. Aia ääres umbes 30 sm. sügawusel sattus ta aga inimese pealuule, mis oli kõigiti terwe. Kuna Lillemann ise midagi laiba matmisest sinna paika ei teadnud, siis hakkas ta huwist aetuna kaewama ka lähemat ümbrust. Kuna pealuu asus aia ääres, kus teisel pool asub Wilhelmine Sanderi maja õue, siis tuli kaewamist jatkata plankaia alt läbi umbes pooltesse m ulatuses. Sealt tuligi 30 sm sügawuses wälja

inimese luukere,

mis aga koosnes õieti waid üksikutest luutükkidest, kuna tawaliselt terwena säiliwad luud olid siin puruks taotud. Mingeid riidetükke aga ei leitud, mis laseb arwata, et laip on sinna maetud alasti. Leiukoha peal asuw plank on rajatud sinna umbes 15 a. eest. Kontide peal asunud **muld oli segatud min[...]** prahiga.

Kuigi midagi täpsemat selle **luustiku k[...]** on selge, et tegemist ühe **ohwriga enamlaste** wilt. Lähemal waatlusel selgus, et ohwrit

metsikult piinatud,

kuna peatolb oli täiesti terwe ja teised l[...] puruks peksetud. Nii oli löödud puruks [...] sääre- ja reieluud ning peale selle ka roidel[...]

Waltoodud juhus tuletab meele enamlas[...] wi, mil Wõsul, samuti nagu Rakweres, T[...] ja mujal, walitses metsik terror, kus inime[...] mingi põhjuseta. Nimelt on enamus Wõsu[...] Wene ajal nägid paremaid päewi, kuid rik[...] raste ärajäämise järele sattusid kehwadese[...] tud pahempoolse ilmawaatega kodanikke. [...] seal tribunaal, kuhu kuulus ka üks meesisik[...]

kes elutseb praeguse leiukoha lähe[...]

Wõsul käisid siis ringi wisad kuuldused tribu[...] piinamisest ja tribunaali meeste metsikus[...] surma mitmeid Wõsu ja Palmse walla koda[...] kuidagi wastolus wõi kahtluse all enamlaste[...] talitati tawaliselt sarnaselt, et wiidi öösel [...] kodust ära ja hiljem teatati selle omastele, [...] sealt wõi sealt metsast üles otsida wõiwad. [...] kümnete omaste poolt otsimas metsades ta[...] Käesolewa leiu korral on aga piinamine wi[...] metsikult ja seda nähtawasti ühe tribunaa[...] majas, nii et ohwer hiljem ka samasse läb[...]

Saksa läheb 15.000 elussiga

1,2 milj. kr. wäärtuses

Berliinis allakirjutatud lepingu kohaselt algab elussigade transport Saksamaale oktoobri esimestel päewadel ja kestab aasta lõpuni. Üldse saadetakse Saksamaale 15.000 elussiga 1,2 milj. krooni wäärtuses. Sigade eest eksporttapamajad maksawad põllumeestele 47 senti eluskaalu kilost.

Sigade transport sünnib erilisel laewal. Iga nädal laaditakse 1000—1200 siga. Sigade eluskaal peab olema 105—170 kg.

Raskemad sead ostetakse Nõukogude Wene jaoks. Nende wastuwõtt algab 23. sept. Wenelastega on sõlmitud leping, mis loodetakse täita 2—3 nädala jooksul.

Riigi lisaeelarwe 8 milj. krooni

ühel ajal majanduskawadega oli wabariigi walitsuse koosolekul kõne all informatsiooni korras ka riigi 1935/1936. aasta lisaeelarwe kawa. Lisaeelarwega loodetakse riigitulude enamlaekumise arwel wõimaldada krediiti teatud kindlateks positiiwseteks ülesanneteks käesolewal eelarweaastal kuni 8 milj. krooni. Lisaeelarwe kawas on nähtud ette muuseas ka krediit uute laenude wäljaandmiseks põllumajandusele Maapanga pantkirjade ostmise kaudu.

Kindlaid otsuseid niihästi majanduskawade kui ka lisaeelarwe kawa suhtes walitsus ei teinud.

Tormimöll Narwas

Roossoni jõgi hakkas woolama wastupidises suunas

Narwa, 22. 9. Eile päewal tõusis Narwas ja selle lähemas ümbruskonnas tugew põhja-lääne torm. Narwa jõe suust hakkas tormi mõjul tungima wett sisse, mille tagajärjel tõusis Narwa jõe weeseis. Roossoni jõgi hakkas ajama üle kallaste, ujutades kilomeetrite ulatuses üle heinamaid ja Wäiküla talupidajate wiljapõldusid.

Kõrge wee tõttu Narwa jões hakkas Roossoni jõgi woolama wastupidises suunas, s. o. Narwa jõest — Luuga jõkke. Roossoni jõgi on seepärast üks haruldasemaid jõgesid, et kord jookseb ta Wenemaa poolt Eestisse, kord jälle Eestist Wenemaale.

Narwa lahes purustas torm patarei laskemärklaua — wana praami. Kalurid kardawad, et purunenud praami tükid wõiwad purustada nende riisasid.

Weel täna jatkub tugew torm.

Suurem kakelus restoran „Pärnus"

Suurema kakeluse lawastasid laupäewa õhtul restoran „Pärnus" Lutri tän. nr. 26—20 elutsew Karl Gustawi p. Käkk, Willardi tän. nr. 20—10 elutsew Arnold Peetri p. Seppa ja Feliks Jaani p. Waldek. Löögiriistadena tarwitasid nad õllepudeleid ja restorani toole. Hiljem jatkasid nad kakelust ka tänawal, tekitades seega üldist korratust ja rikkudes kaaskodanike rahu.

Kakelusel said wäiksemaid wigastusi — muhke ja kriimustusi — Seppa ja Waldek, kuna kergemini pääses kolmas mees — Karl Käkk. Kõik mürgeldajad olid tugewasti joobnud, mispärast nad paigutati politsei arestimajja.

Pärnu kirjanduslik auhind Joh. Barbarusele

Pärnu, 22. 9. Shürii määras Pärnu linna kirjandusliku auhinna — 500 krooni — luuletaja Joh. Barbarusele. Auhinna määramine tehti teatawaks eile suurel kirjanduslikul õhtul „Endlas".

Pärnu kirjandusõhtul oli koos rohkesti kirjanikke ja Pärnu rahwast. Kirjandusliku kõnega esines August Alle. Katkendeid oma töödest kandsid ette kirjanikud ja luuletajad Betti Alwer, Leida Kibuwits, Heiti Talwik ja Joh. Barbarus.

Auhinna määramise teatawaks tegemine Joh. Barbarusele wõeti rahwa poolt wastu üldise aplausiga, kuna luuletajat tuntakse Pärnus hästi — küll wast rohkem arst Joh. Waresena.

Tulekahju Kaunase närwikliinikus

Kaunas, 21. 9. (ETA) Eile puhkes tulekahi Kaunase närwikliinikus. Tuletõrje kohalejõudmisel oli katus ja pealmine kord juba leekides. Pärast mitmetunnilist tööd läks korda kustutada tuli. Haiged suudeti päästa. 30 neist aga kasutas juhust, et põgeneda.

Eesti laskurid Roomas

Helsingi, 21. 9. (ETA) Soome lehed teatawad Roomast, et Eesti ja Soome laskurid on tänaseks kutsutud Eesti asjadeajaja juure teed jooma.

Jutud Poola-Leedu kokkuleppest enneaegsed

Kaunas, 21. 9. (ETA) Ametlikult lükatakse ümber wälismaal lewinud kuuldused Poola-Leedu kokkuleppest.

Vaitkus algas ookeanilendu

New York, 21. 9. (ETA) Felix Vaitkus, Leedu soost Ameerika lendur, algas täna hommikul kell 6.45 (kohalik aeg) Long Islandist peatuseta lendu Leedusse. Lend läheb üle Newfoundlandi, Iirimaa, Inglismaa, Daani, Baltimere ja Klaipeda.

Wiljandi ja Pärnu wahele uus otseühenduse tee

Tulewal nädalal hakatakse ajama sihti uuele otseühendus-teele Wiljandi ja Pärnu linnad ewahel. Senised teed tegid suure kõwerikn, kuna otseteed mõlemate linnade wahel on soo Nüüd tahetakse uus tee projekteerida läbi soo kitsama koha. Tee ehitamine wõiks toimuda lähemate aastate jooksul wastawa krediidi määramise puhul.

Lahutati wiis abielu

Laupäewal oli Tallinna-Haapsalu ringkonnakohtus arutusel 11 lahutusprotsessi. Kokkuleppel lahutati Karl ja Miralda Kook, kes olid abiellunud 27. mail 1932. a. Tallinnas. Lahutatud naine sai tagasi oma endise nime — Kärner.

Kokkuleppel lahutati ka Jrodion ja Aleksandra Ören, kes olid abiellunud 5. juunil 1e927. a. Kullamaa apostliku õigeusu koguduses. Lapsed Ksenia ja Wambola anti emale. Lahutatud naine sai tagasi oma endise nime — Krissen.

Naise nõudel lahutati Elfriede ja Aleksander Luther, kes olid abiellunud 30. juulil 192. a. Tallinnas. Kolm tütart jääwad ema juure, kes saab tagasi oma endise nime — Peterson.

Kokkuleppel lahutati Eduard ja Leontiine Roham, kes olid abiellunud 26. detsembril 1926. a. Tallinnas. Lapsed Ronald ja Silwia jääwad isa juure. Lahutatud naine saab tagasi oma endise nime — Sints.

Lõpuks lahutati kokkuleppel Jakob ja Alma Wahur, kes olid abiellunud 22. detsembril 1934. a. Tallinnas.

Ülejäänud protsessid lükati mitmesugustel põhjustel edasi.

Sport

Tuline poksiõhtu maneeshis

Algasid EM Tallinna ringkonna wõistlused

Raskejõustiku Mängude Tallinna ringkonna poksiwõistlused algasid laupäewal Gonsiori tän. maneeshis ja jatkuwad seal täna. Puudus rida nimekamaid eesotsas Kapustini, Issajewi ja Reinkega, kuid sellele waatamata kujunes õhtu tuliste matshide seeriaks, millele rohkearwuline publik elas kaasa kärarikkalt. Wõistlusõhtu näitas, et meie poksiklass sammub järjekindlalt tõusu poole ja köidab ning wõidab järjest enam publikut.

Kärbeskaalus H. Gutman (TPK) wõitis töölisspordlase H. Wiikholmi, kes ainsana oli ilmunud wõistlema ülesantud 12 töölissportlasest! Kõigil kolmel ringil oli Gutman parem. Samas kaalus Poska (Kalew) lõi 1. ringil knock-outi W. Rebase (organiseerimatu). Sulgkaalus Freimuth (Gong) lõi knock-outi B. Mesikäpa (organiseerimatu). Tasawägise matshi sooritasid Käbi (TPK) ja Seeberg (Gong), kusjuures Seebergi paremus ilmnes alles 3. ringil.

Kergekaalus tegid elawa matshi Kolin (TVEOSK) ja Meos (TPK). Kolin oli tugewas ülekaalus, kuid Meos awaldas tugewat wastupanu. Kolin, kes sai punktiwõidu, on tublisti arenenud. Samas kaalus E. Taar (Sport) wõitis Uustalu (TPK). Keskkaalus Raadik (TPK) wõitis suure ülekaaluga endise kergekeskkaalase Timbergi (TPK). Wiimane suutis end hoida knock-outi warisemisest.

Poolraskekaalus kuulutati Salong (TPK) wõitjaks Turgani üle, kuigi wastupidine otsus olnuks sama hästi oma kohal. Publik tegi suurt wilekontserti! Raskekaalus Kruberg (TPK) lõi 3. ringil knock-outi Tamme (Sport), kes üllatas teda 1. ringil põlwililöömisega. Peatselt oli aga ringituiskaw Tamm groggy ning 3. ringil jäi nööridesse. Teises raskekaalumatshis A. Reino (TPK) sai wõidu wiljandlase S. Mankini üle, kes awaldas südi wastupanu ja keda publik soojalt ergutas. Tänased huwitawamad kohtamised on Freimuth — Seeberg, Nielender — N. Stepulow ja Raadik — A. Stepulow.

Olga Arras kõrgust 1.50 m

Spilaswõistlustel Harry Anton 100 m 11,5 sek. ja kaugust 6.55 m

TKSK wõistlustel Kadrioru staadionil näidati häid tulemusi. Naiste kõrgushüppes ületas Olga Arras tulemusega 1.50 m Eesti rekordi, mis seisab L. Erikson-Raudsepa nimel tagajärjega 1.48 mm. Kaugust hüppas Harry Anton 6.55 m, Wolk 6.38 m. 100 m wõitis Harry Anton ajaga 11,5 sek., teine E. Knuut ajaga 11,7 sek. B kl. 100 m jooksu wõitis Piho ajaga 11,8 sek. Kuuli tõukas Punno 14.48 m.

Erikson ketast 44.45 m

A. Mägi oda 60.50

ASK korraldusel peeti laupäewal ja pühapäewal hooaja wiimased wõistlused kergejõustikus. Wäljaspoolt Tartut oli laupäewal osawõtjaid Haitow (Pärnu), Hunap (Wiljandi), Kobbin (Ambla), Wuht ja Tamm (Tall. Kalew). Pühapäewal lisanduwad weel Wiiding ja Troost (Tall. Kalew). Eriti huwiga oodatakse Wiidingu esinemist kuulitõukes. Laupäewal möödusid wõistlused jaheda ja tuulise ilmaga. 100 m jooksus oli tugew rebimine akadeemlaste Beckmanni ja Nesterowi wahel, wõitis Beckmann ajaga 11.3. Nesterowi ajaks oli 11,4, kolmas Suk (ASK). 1500 m jooksu wõitis kergelt Piliste (ASK) 4.16,4; 2. Anier (Tartu Kalew) 4.19,8; 3. Lulla (Trt. Kalew). Kaugushüppes oli kindel wõitja E. Tamm (Tall. Kalew), kelle parim hüpe oli 6,92. Teiseks tuli A. Raska (ASK) 6.76,5; 3. Wuht (Tall. Kalew) 6.35. Kettaheite wõitis Erikson (ASK) üsna hea resultaadiga — 44.45; 2. N. Feldmann (ASK) 42.65; 3. Hunap (Wiljandi) 37.12. Teiwashüppes ükskinda hüppaw 6. Arman ületas kõrguse 3.60, katsetas ka 3.75, kuid hüpped ei õnnestunud. Odawiskes oli tugew wõistlus esikohale kolme wõrdsete wõimetega mehe — Laidwere, Issaku ja Mägi — wahel. Wõitis A. Mägi (ASK) 60.50. Teine F. Issak (ASK) 59.05; 3. Laidwere (Trt. Kalew) 56.45 ja 4. H. Kobbin.

Politseipeegel

Wigastused töö juures. A.-s. wennad Kimbergi naelawabrikus jäi tööline Liise Teern parema käe nimetamata sõrme pidi kastide wahele, mille tagajärjel sõrm sai wigastada.

Lennuwäe elumajade ehituse juures langesid telliskiwid töölise Oskar Sõerdi wasakule jalale, tekitades sinna kerge haawa ja paistetuse.

Ginowker ja Ko kompweki- ning biskwiiditööstuses sai suhkrukeetmisel wasaku käe seljale põletishaawu keegi tööline, kelle nimi esialgselt teadmata.

O.-ü. Lebedi ning Pabstel ja Ko mehaanilises puutööstuses sai saagimise juures paremast käest ja wasakult poolt kubemest wigastada tööline, kelle nimi samuti esialgselt on teadmata.

Paugutas mängupüstolit. Sitsi tän. nr. 24 elutsewale Erich Lambotile koostas politsei protokolli seepärast, et ta Oskari tänawal paugutas mängupüstolit, rikkudes seega awalikku rahu.

Hoidis kioskis lahtiseid paberosse. Ter[...] elutsew Olga Tkacenko sai protokolli seepär[...] kioskis hoidis lahtiseid paberosse. Samas [...] tati protokoll ka Narwa mnt. nr. 66 elu[...] pidajale Minna Raasile.

Woorimees sõitis peale autole. Too[...] tän. nr. 29—3 elutsewale wooriwoorimehe[...] Nahkurile koostas politsei protokolli ettewa[...] pärast. Nahkur sõitis restoran „Põllum[...] juures peale sõiduautole nr. A—970-le, n[...] see sai kriimustadatada. Nagu hiljem se[...] woorimees joobnud, mille tõttu arwata[...] kokkupõrge. Auto, mis kuulus Kristiine t[...] elutsewale Johannes Nõupile, seisis tänawa[...]

Hoiatusmärkide mitteülespanemise pära[...] litsei protokolli Tallinna linnawalitsuse tra[...] Wiimane ei olnud teinud korraldust hoia[...] panekuks S. Pärnu mnt. raudtee ülesõidu[...] käimas uute roobaste mahapanek.

Joobnud isikuid paigutati politseiaresti[...]

Abessiinlased luurel. Nagu pildil näha, oskawad abessiinlased suure osawusega kasuta[...] ja maskeerimist luureretkil.

Suurimad moods. tantsude kursused.

A. POOLGAS.

Lai tän. 5, telef. 436-52.

Uute segagruppide algus esmaspäewal kell 10 õhtul, teisipäewal kell 9 õhtul

Uue edasijõudnute grupi algus pühapäewal kl. 5 õht.

Noorte-grupi algus kesknädalal kell 7 õhtul.

Härrade wilistaskogude grupid wajawad kohe partnereid,

Mitmesse härrade-gruppi waja kohe naispartnereid Grupi algus esmaspäewal kell 8 õhtul.

M. TIGANE

rätsepaäri

S. Karja tän. 4, krt. 6. Kõnetr. 445-87

Kõik tellimised täidetakse suurima hoole ja täpsusega, sealjuures ilu- ja kunstinõuetele waljemat tähelepanu pöördes.

Suurim walik kodu- ja wälismaa riideid tellimiste jaoks. Parimad järelmaksu soodustused.

KOHALE JÕUDN[...]

kodu- ja wälismaa wabri[...]

sügis- ja talv[...] uudiskaub[...]

Suures walikus

Inglise plüü[...] karakul

(balaschka)

jne.

Palume lahkesti jälgida m[...] waateaknaid.

K/m. „Ladı[...]"

Walli 4, tel. 450-23.

TANTSUTUNNID

Nic Hardt

Wiru 8, II korral,

H. Päsokese kursuste ruumes.

Algan hooaja tantsu-uudistega teisip., 24. sep[...]

Jalgpallist Eestis ja Saksas

Wõitma õpitakse kaotades endast parematele, mitte aga wõites omasuguseid. — Kas on pääsmist madala mängutaseme, publiku wähesuse ja rahapuuduse nõiaringist? — Andkem häid wastaseid ja kaasaegse ettewalmistusega treenereid! — Saksa jalgpall maawõistluste hinnangus

Kaks momenti heitlusest Saksaga

Wasakul — Saksa asub juhtima 1:0! Nobe wasakäär Siemetsreiter, kes oli wäljal kiireimaks meheks, tungis äärel ph. Saarest läbi ja söötis keskele. Seal oli pä. Malecki kohal ja tegi wälkkiire löögi wärawast wäljakaranud Tipnerist mööda. Pildil wasakult paremale Walkenpert, Malecki, Sillak ja Tipner.

See esimene wäraw tuli mängu 4. minutil. Teise wärawa lõi wä. Siemetsreiter 35. min. ja poolaeg oli seega 2:0. Kolmanda wärawa lõi 46. min. wf. Rasselnberg, neljanda 65. min Siemetsreiter ja wiienda 75. min. Damminger.

Paremal — Saksa tff. Damminger on tunginud Neerisest läbi ja saadab toredusöögi wärawale.

Kaotus Saksale on wõit!

Kaheteistkümnenda rahwana astus Saksa Eesti jalgpallimaawõistluste tabelisse, asudes seega Ameerika, Iiri, Leedu, Läti, Norra, Nõukogude Wene, Poola, Rootsi, Soome, Türgi ja Ungari kõrwale. Ükski neist üheteistkümnest rahwusest pole aga olnud seni oma esindusmeeskondade kaudu nii tugewaks wastaseks ja heaks õpetajaks, kui seda oli Saksa ühe ka linna koondusmeeskond Stettiinis. Tõsi küll — Eesti on waremgi samarängalt wõi isegi rängemini kaotanud. Tuletame meele kaotusi Soomele 0:6 (1920) ja 2:10 (1922), Rootsile 1:7 (1926) ja 2:6 (1933). Nende kaotuste kõrwal tundub aga wiiewärawaline kaotus Saksale wõiduna!

Wõiduna? Kibedustunne meie pallihuwilistel on Eesti kaotuste puhul loomulikult alati suur, kuid seejuures kaldutakse liialdustesse. Palju omasem on meie pallihuwilistel hinnata enam wõitu endast nõrgema üle, kui tublit wastupanu endast paremale! Wastuokssena sellena tuleb aga wäita, et ainult wiiewärawaline kaotus Saksale on palju auwäärsem, kui omaaegne Eesti wiiewärawaline wõit esimesel maawõistlusel Leedu üle, kes oli tol-ajal täiesti algajamel.

Parem wastane — mängukogemuste warasalw

Pärast wiimaseid maawõistlusi on olnud kuulda isegi wäljendusi, et keelatagu ometigi maawõistlused seniks, kuni õpitakse wõitma. Kellelt aga siis õppida? Mida on meie mängijail õppida meie alatistelt wastastelt, naabritelt — lätlastelt, soomlastelt, leedulastelt? Waewalt küll midagi peale mänguinnu ja sõdiduse. Seda on aga meie mängijatel küllaltki, kui nad aga ainult tahawad seda ilmutada.

Kui tahame arendada ja tõsta oma jalgpallitaset, peame püüdma wõistelda nendega, kes meist on klass paremad. Saksa-reisu kaasateinud on ühtlasel arwamisel, et maawõistlus Saksaga andis meie internatsionaalidele rohkem kogemusi, kui paljud teised wõistlused ühtekokku. Ta näitas meie mängijaile, kes warem mõnelgi korral on olnud endast liig heas arwamises, kuidas tuleb mängida jalgpalli, et saawutada wõitu. Ei maksa Eestisse wedada keskpäraseid wälismeeskondi. Klass wõi rohkemgi paremalt wastaselt on alati õppida. Ja Stettiini-kogemuste kasutamise argu katseid wõis märgata juba maawõistlusel Leedu wastu Kaunases. Kui neid kogemusi suudaksid meie internatsionaalid kasutada mänguwäljal kindlakujulisel, wääriks seekordne kaotus Saksale rohkem, kui napid wõidud naabrite üle, kellega asume ühel tugewusredelil, üks aasta üks pulk kõrgemal, teine aasta wõib-olla jälle pulk madalamal.

Eesti jalgpall nõiaringis!

Meie jalgpall asub nõiaringis. Mängitakse halwasti, käib publikut wähe. Käib publikut wähe, on klubidel ja liidul wähe sissetulekut. On rahasid wähe, saadakse teha wäga wähe jalgpallitaseme tõstmiseks. Wälistreenerite abi jalgpallitaseme tõstmisel on seni olnud wägagi relatiiwne, kuna nende töö on olnud alati ajutine ja killustatud paljude meeskondade wahel. Kas ei tohaks meie jalgpalliliit inwesteerida kapitali tulewiku jaoks, saates ühe intelligentsemaid ja wastawaid eeldusi omawa jalgpallimehe wõi asjatundja Inglismaale n.-ü. treeneriks õppima, kaswatades seega endale riigitreeneri? Wastawa lepinguga tuleks kindlustada tema edaspidine töötamine liidu juures teatawa aja, kas wõi kümne aasta wältel, treenerite kaadri kaswatamiseks, nii et neid jatkuks pealinna ja weel rohkem — prowintsi.

Palliimesid wõiwad tuua noored ...

Andke mõnele A wõi isegi ringkonnaklassi meeskonnale kaasaegse ettewalmistusega hea treener ja wõite kindlad olla, et noored wõiwad tulla toime suuremate palliimedega, kui seda oli tänawune wiigina tunduw 1:2-kaotus Rootsile pärast hädist wiiki Leeduga! Andkem noortele rohkem wõimalusi ja pöörakem rohkem tähelepanu ja hoolitsust nendele! Samane Tallinna Kalew, kes kewadel koostati enamuses noortest mängijatest, häwitas 8:1 Tartu Olümpia, kes tõi 1:1-lised wiigid esiwõistlustel wälja Estonialt ja Spordilt! Samane Tall. Kalewi noortemeeskond häwis esiwõistlustel Spordile ainult 1:2 ja Estoniale ainult 1:3, tehnud Puhkekoduga wiigi 2:2. Kui anda sellele meeskonnale hea treener, millega tuleks see peaaegu nimetutest mängijatest koosnew meeskond toime siis? Ja hoolitsegem siis ka selle eest, et treenerite teadmised ja töömeetodid käiksid ajaga kaasas!

Abi tulgu Inglismaalt

Waewalt aga suudetakse meil jõuda kaugemale kurtmisest, kust selleks wõtta raha! Tuleb meele jällegi nõiaring. Kas on aga meil kunagi palju tehtud sellest nõiaringist pääsmiseks, spordipubliku arwu kaswatamiseks? Kui suudetakse meil anda wälja kuidagi tuhandeid kroone wälistreeneri pidamiseks ainult üle ühe suwe, siis peaks ometi leitama ja julgetama paigutada suuremat kapitali riigitreeneri kaswatamiseks, kellest oleks abi meie jalgpallispordi arendamiseks aastate wältel. Kes ei külwa, see ei saa lõigata! Ei saa meie jalgpallitase enne wälja oma kammitsaist, kui selleks midagi põhjapanewamat ei tehta, waid käiakse endiselt wanu tallatud radasid mööda. Saksa jalgpallitaseme suurele tõusule maailmaklassi on aitanud palju kaasa treenerite kaadri loomine. Abi tuleb Inglismaalt, wana Wiini kool on surnud! See on suur õppetund Saksalt, kelle treenerid kasutawad Inglise-kogemusi.

Õige jalgpall on wirtuooslike atleetide mäng.

Pikakaswulisi, tugewakehalisi atleetlikke mängijaid — jalgpall pole portsellaannukkude mänguks! Maawõistlusel Eesti wastu oli iga Saksa forward tugewajõulisem ning -kehalisem ja pikem eestlastest peale Tipneri. Iga õhupall istus paratamatult sakslase peas! Pallikäsitus oli meie mängijatega wõrdlematu — kollasärgid sageli surmasid palli ainult wastasele, suutmata hoida palli jala küljes! Kiirus ja otsustamiswõime — sakslastel enam kui klass kõrgemal. Blondjuukselise wasakääre Siemetsreiteriga (Münchenist) olnuks raske pidada sammu isegi meie keskpärastel sprinteritel!

Eesti wõitjad Inglise wastu!

Saksa koosseis Eesti wastu oli: Sonnrein (Hanau); Münzenberg (Aachen) — Tiefel (Frankfurt); Sukop (Braunschweig) — Matthies (Danzig) — Schulz (Hannower); Malecki (Hannower) — Hohmann (Benrath) — Damminger (Karlsruhe) Rasselnberg (Benrath) — Siemetsreiter (München). Poola wastu mängisid samal kellaajal Breslaus Jakob (Regensburg); Haringer (München) — Gramlich 2. (Willingen); Gramlich 1. (Frankfurt) — Goldbrunnen (München) — Zielinski (Hamburg); Lehner (Augsburg) — Lenz (Dortmund) — Conen (Saarbrücken) — Siffling (Mannheim) — Fath (Worms). Neist 22-st ja weel mõnedest silmapaistwamatest, kelle hulka kuuluwad Janes, Spezan, Kobierski ja Buchloch, koostab Saksa oma suurmeeskonna, kes mängib 4. detsembril Londonis Inglise wastu. Kaua aega tagasi, juba enne maailmasõda, on Saksa mänginud Inglismaaga, jalgpalli sünnimaaga, wiis maawõistlust ühegi wõiduta — kaks wiiki ja kolm kaotust wärawasuhetega 6:22! Kindel on, et nii mõnigi Eesti wastu mänginu sõidab Inglismaale. Kas Eesti wõitjad lähewad sinna wastu oma esimesele wõidule Inglise üle? Palliimed wõiwad ju juhtuda ka jalgpalli kodumaal!

Saksa rahwuswaheline bilanss.

Maawõistlus Eestiga oli Saksal arwult 120-nes. Neist 120-nest maawõistlusest on Saksa wõitnud 53, kaotanud 45 ja wiiki mänginud 22. 120-nel maawõistlusel on Saksa wastaseks olnud 22 rahwust: Belgia, Daani, Inglise, Soome Prantsuse, Hollandi, Iiri, Itaalia, Luksemburg, Norra, Austria, Poola, Rumeenia. Wene, Schoti, Rootsi, Schweits, Hispaania, Tschehhoslowakkia, Ungar, Uruguai ja kõige wärskema wastasena Eesti. Wõita ei ole Saksa suutnud seni Inglismaad, Schotimaad, Hispaaniat ja Uruguaid. Igaühega neist on ta pidanud peale Inglismaa ainult ühe wõistluse: kaotanud Hispaaniale 1:2 ja Uruguaile 1:4 ning teinud wiigi Schotiga 1:1. Kaotanud pole Saksa kunagi Iirile, Luksemburgile, Norrale, Poolale, Rumeeniale, kelle hiljuti esmakordsel maawõistlusel wõitis 4:2, Wenele, Schotile ja lõpuks — Eestile! Kaua aastaid oli Saksa maawõistluste bilanss passiiwne, kuid wiimase kolme-nelja aastaga on ta tõusnud aktiiwseks. Wärawatebilanss on Saksa kasuks 288:247. Kõige tihedam on Saksal maawõistluste side olnud Schweitsiga, kellega on pidanud 19 maawõistlust (13 wõitu, 2 wiiki, 4 kaotust). Järgnewad Holland — 14 (4 wõitu, 5 wiiki, 5 kaotust), Rootsi — 12 (4 wõitu, 2 wiiki, 6 kaotust), Ungari — 11 (3 wõitu, 3 wiiki, 5 kaotust) ja Austria — 10 (3 wõitu, 1 wiik, 6 kaotust). Kõigi teiste rahwustega on Saksa pidanud alla 10 maawõistluse, ühe maawõistluse ainult Iiriga, Rumeeniaga, Wenega, Hispaaniaga, Schotiga, Uruguaiga ja Eestiga.

Pen

Sünnipäewalapsi

Karl Aben, õpetaja, sündinud 23. septembril 1896. a. Peja w. Lätis. 1920. aastast õpetaja Tartu linna algkoolis. Awaldanud luuletuskogu ja rea kaswatusteaduslikke ning kirjanduslikke artikleid ajakirjades. Alatine asukoht Tartus.

August Ehrlich, agronoom, sündinud 23. septembril 1883. a. Wiljandis. Tegutseb 1909. aastast õpetajana Tartu gümnaasiumides ja 1919. aastast Tartu ülikooli õppejõuna. Awaldanud teaduslikke teoseid. Alatine asukoht Tartus.

Tõnu Wiedemann, käsitööline ja spordltegelane, sündinud 23. septembril 1871. a. Triigi w. Harjumaal. Tegutseb 1920. aastast maalrina Tallinnas. Wõtnud osa paljude spordiseltside ja teiste organisatsioonide asutamisest ja tegewusest. Teinud kaastööd ajakirjandusele. Alatine asukoht Tallinnas.

„Estonia" teater

Täna kell ½3 p. l. „Silwa" Ritwa Aroga.

Silwana wõib kuulus soome primadonna end näidata oma kõige hiilgawamast küljest.

Täna õhtul „Mida soowite".

Seiklusrikas armastuskomöödia oma õilsate armastajate ning toredate napsutwendadega ja huwitawate narridega kutsub waatajais esile alati kõige paremat tuju.

Homme „Madonna ehe".

Oma selge, arusaadawa ning wiisi- ja rütmirikka muusikaga ja oma kirewa ning selgejoonelisell arenewa sündmustikuga „Madonna ehe" palub meid alguseni lõpuni.

Tööliste teater

Pühapäewa päewal „Parwepoisid" ülbhindadega. Algus kell 3 päewal. Pääsmed à 25 senti.

Pühapäewa õhtul „Estwanemate kuld" 10. korda. Selles teoses käsitab autor sooja südamlikkusega armastust maa ja isatalu wastu.

Male

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 702.

Kokku seadnud W. Holzhausen.

Mustad.

Valged.

Walged: Kf1, Lb2, Oc1.

Mustad: Ka8, Eb5, b6, b7.

Walged algawad ja annawad matt kolme käiguga..

Würzburgi ja Schinkmani ülesande nr. 700 lahendus.

1. Lc7—g7! Järgnewad käigud mustal on ainult odaga. Wa2 liikuda ei wõi, sest järgneks b2 peal matt. 2.—6. Kb8—e8—f8—g8—h7; 7. Wb6; 8. Kg6; 9. Le5; 10. Kf5; 11. Wb4; 12. Ke4; 13. Lc2; 14. K:b2 ja 15. L:c2 wõi W:b2 annab matt.

Partii nr. 417.

Mängitud Bad Nauheimi turniiril.

Walged: L. Engels. Mustad: K. Richter.

1. e2—e4, e7—e5; 2. Rg1—f3, Rb8—c6; 3. Of1—b5, Rg8—f6; 4. 0—0, Of8—e7[2]); 5. Rb1—c3, b7—b6; 6. b2—b4, Rf6—b7[3]); 7. Oc1—e3, 0—0; 8. Lb1—e2[3]), a7—a6; 9. Ob5:c6, b7:c6; 10. Wa1—b1, a6—a5; 11. Wf1—e1, Oc8—a6; 12. Le2—b2, f7—f6; 13. Rf3—h4, g7—g6[4]); 14. Oe3—h6, Wf8—f7; 15. f2—f4![5]), e5:b4; 16. Lb2:b4, f6—f5[6]); 17. Rh4—f3!, b6—b5; 18. e4:b5![8]), Oe7—c5; 19. b5:c6, Lb8—c8; 20. c6:b7, Oc5: b4+; 21. Wb1:b4, Wf7:b7; 22. Rc3—b5!, Kg8—h8[8]); 23. Rb5—f6, Wb7—f7[9]); 24. Rf3—g5!![10]), Wf7:f6; 25. We1—e7, Kh8—g8; 26. We7—g7+, Kg8—h8; 27. Wb4—b7, Lc8:b7[11]); 28. Wg7:b7, Kh8—g8; 29. Wb7—g7+, Kg8—h8; 30. Wg7:h7+, Kh8—g8; 31. Wh7—g7+, Kg8—h8; 32. Wg7:c7, Kh8—g8; 33. b2—b3[12]), Wa8—c8; 34. Wc7—g7+, Kg8—h8; 35. c2—c4, a5—a4; 36. c4—c5!, Oa6—b5[13]); 37. Wg7—b7, Ob5—a6; 38. Wb7—a7, Wf6—c6; 39. Oh6—g7+, Kh8—g8; 40. Og7—e5, a4:b3; 41. a2:b3, Oa6—b5; 42. b3—b4, Ob5—c4; 43. Wa7—g7+, Kg8—f8; 44. Rg5—h7+, Kf8—e8; 45. Oe5—b6, Ke8—b8; 46. Rh7—f6, Wc8—a8; 47. b4—b5!, Wa8—a1+; 48. Kg1—f2, must alistus.

Märkusi:

1) Ikka weel annab parima kaitse Berliini kaitse R:e4!; 5. b4, Oe7; 6. Le2, Rb6; 7. O:c6, bc; 8. bc, Rb7; 9. Rc3, 0—0; 10. We1, Rc5; 11. Rb4, Re6; 12. Oe3, R:b4; 13. O:b4, c5.

2) Parim Ob7.

3) Õige Lb2.

4) Se eüleseehitus sarnaneb järgmisele wariandile: 1. e4, e5; 2. Rf3, Rc6; 3. Ob5, a6; 4. Oa4, b6; 5. O:c6, bc; 6. b4, f6, mis pole sugugi halb.

5) 18. käigul esile tulnud lipuohwer peab selle käiguga olema seoses, muidu saab must hea mängu.

6) Richteri seis on küllalt elastiline. Õigem on esiteks b5 ja pärast 17. Kh1,f5.

7) Suurejooneline lipuohwer.

8) Ka kwaliteedihwer ei päästaks: W:b5; 28. W:b5, Ob7; 24. We5!, Oe4?; 25. Rg5.

9) Kui W:b4, siis järgneks 24. We7, Wb1+; 25. Kf2, Lg8; 26. Rg5.

10) See wiguriohwer wõidab wigurі tagasi.

11) Kuigi mustal on kwaliteet enam, on seis lõhutud.

12) Walge lipuliiwa etturid otsustawad.

13) Wc5?, We7!

Warssawi woorusid.

5. woor.

C. S. R. — Iiri 4:0; U. S. A. — Itaalia ja Palestiina — Schweits 3½:½; Läti — Rumeenia ja Jugosl. — Eesti 3:1 Poola — Leedu ja Prantsuse — Inglise 2½:2½; Austria — Argentiina, Soome — Daani ja Ungari — Rootsi 2:2.

6. woor.

Rootsi — Argentiina, Ungari — Itaalia ja Poola — Eesti 3½—½; U. S. A. — Iiri, C. S. R. — Palestiina — Schweits 3½:½; Läti — Rumeenia Jugosl. — Palestiina 3:1; Soome — Austria 2½:1½ ja Leedu — Daani 2:2.

7. woor.

Rootsi — Itaali 4:0; Eesti — Daani ja U. S. A. — Prantsuse 3½:½; Poola — Palestiina, Jugosl. — Rumeenia ja Ungari — Iiri 3:1; Soome — Argentiina 2½:1½; Austria — Leedu, Schweits — Inglise ja C. S. R. — Läti 2:2.

8. woor.

Rootsi — Iiri, Argentiina — Itaalia ja C. S. R — Schweits 3½:½; Ungari — Prantsuse, U. S. A. — Läti ja Jugosl. — Inglise 2½:1½; Poola — Rumeenia, Daani — Palestiina, Austria — Eesti ja Soome — Leedu 2:2.

Oslos

tuli linnameistriks A. Krogdahl.

TEHNIKA JA TEADUS.

Seismograaf ilmaennustajana

Maawärisemiste jälgimiseks, tõugete suuruse, kestwuse ja asukoha kindlakstegemiseks tarwitatakse erilisi mõõtmisseadeid — seismograafe. Kõik wõnked registreeritakse automaatselt jooksewale lindile peenikese joonena, milline ka täiesti rahulikul ajal siiski ei püsi sirgena, waid omab muutliku iseloomuga sikk-sakilise kuju. Et seismograafid on wäga tundelised, siis arwati joone wärinaid tingituks merelainetusest. Wastawad uurimused näitasid aga, et lainete sagedus mingisuguses ühenduses ei olnud sikk-sakk joonega lindil. Ka teised seletused ei pidanud paika ja nimetati teadmatuid wõnkeid kuni tõelise põhjuse selgitamiseni seepärast esialgu lihtsalt pulsatsioonideks.

Nüüd näitawad pikemaajalised waatlused, et seismograafi sikk-sakk joon, selle sagedus ja kuju, on mingisuguses seoses ilmastikuga. Kui pulsatsioonid muutuwad sagedamaks ja tugewamaks, siis järgneb mõne päewa pärast ilus ilm, kõrge baromeetriseisuga. Pulsatsioonide harwenemisele ja nõrgenemisele järgneb aga halb ilm, madala baromeetriseisuga. Igatahes wõimaldab juba praegu seismograafi abil mõne päewa peale ilma ütelda ette. Uurimuste jatkamisel saab ehk weel täpsemaid järeldusi teha.

Kustutusjuga elektrijuhtijana.

Woolikust wäljalendaw weejuga, puutudes elektrijuhtmeid, wõib woolu edasi juhtida wooliku waslotsast kinnihoidwale tuletõrjujale, wiimast tõsiselt kahjustades. Seda ongi sündinud. Hädaoht on seda suurem, et tuletõrjuja riietus wähemalt niiske, kui mitte märg ei ole, ja elektriline takistus seetõttu õige wäikeseks muutub. Kõige mõjuwamaks kaitseabinõuks osutub midagi woolu katkestamine kustutamistööde alul, kuid siis kustub ka walgus, mis tuletõrje edukat tegewust sageli tunduwalt takistab. Ga neis wastuoludes leida õiget lefteed, korraldati terwe rida katseid tegeliku hädaohu selgitamiseks ühes kõigi tarwiliste mõõtmistega. Ilmnes, et hariliku 110-woldilise pinge juures weejuga kaudu 2... selt tuletõrjujale ülekanduwa woolu hulk ei ul... mis otsesełt hädaohtlik ei ole ja kurjub esile a... södi. Kuid siiski on parem enne üks samm a... si, kui lähemale minna. 150.000-woldilise ... juures peab tuletõrjuja taganema juhtmetest j... kaugusele. Mõlemal kasel oli wooliku läbimõõ... Peenema woolikuga wäheneb wastawalt häda... geolekut tõstab ja wähendab elektri juhtimist... et weejuga, eemaldudes woolikust otsast, kaotab ... teatawal kaugusel täielikselt puruneb piisadeks.

Kui kõrgele stratosfääri saab tõusta?

Suurimaks kõrguseks, kuhu tänini suutis tõu... gonnaga õhupall, on 18,3 klm. Mitteametli... wenelased kuni 21,6 klm kõrguseni, kuid see ei ... tatud, ega leidnud tunnustamist. Tehniliste... ei ole ka enam palju suuremate kõrguste ... oodata.

Mida suurem õhupall ehitada, seda suurem... tub selle erikaal. Mida kõrgemale tahetakse j... enam ballasti peab wõtma kaasa. Stratosfä... mais kihtides kaswab temperatuur selle asemel... da, mis arwestused muudab ebakindlaiks. Õh... suuteline oleks tõusma kuni 22 km, peaks om... kaalu wähemalt 2400 kg ja 1000 kg ballasti ... sa. Sarnase palli läbimõõt oleks 55 m ja ... 110.000 kuupm. 30 km saawutamiseks kas... palli läbimõõt 110 meetrile ja gaasitäide ... kuupmeetrile. Kest kaaluks 10.000 kg ja ball... wõtta kaasa 3800 kg. See on esialgu ettenä... piir.

Teoreetiliselt on aga wõimalik weel kõrge... ta, kui harilike liiwakottide asemel ballastiks ... näiteks, wedelat wesinikku terasppudelеis. Wes... jalaskmisel pudelist muutuks see gaasiks ja, ju... palli, ajaks selle weel kõrgemale.

Septembrikuu

„LASTE RÕÕM"

sisaldab järgmist:

„Karjaste suvi", auhinnatud noorkirjanik V. Veitmani elav ja tuumakas jutt. „Romaan tagaõuest", noorkirjamees A. Pööli jutustuse lõpp, — kust nähtub, et tagaõueski on oma tähelepanuväärt elu. „Kolm õde", pikema lasteromaani uus seiklusrikas järk. „Laanelapsed", proov Ed. Nuki pikemast peatselt ilmuvast noorsoojutust. „Peedu suvekiri", lugu suvel tehtud vempudest ja tempudest. Hulk luuletusi: koolitöö algusest, sügisest, suve-kolooniatest j. m. Pilte noortest ja lastest sise- ja välismaalt. Uusi mõistatusi, küsimusi, vastuseid, kirjakast, kabe j. m. Hind endiselt 25 senti.

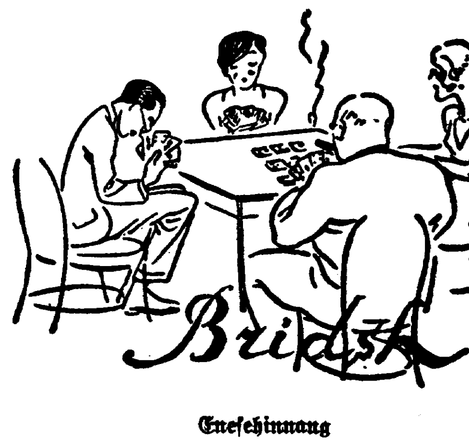

Enesehinnang

„Keegi ei mängi bridži nii hästi kui min... keegi nii halwasti, kui tema." See on wälje... on sama wana kui bridž ja seepärast wõime... õigusega nimetada bridži wanasõnaks. Siin... aga küsimus, kas igakord on sellane ütelus põ... Et selle üle jõuda selgusele, peab igaüks end ... ma. Kuna aga hea bridžimäng ei põhjene m... läbimõeldud mängu läbiwiimisele, waid ka õ... mises, siis ei saa hinnangut teha ükskisiku ... aga leidub partner, kellega sagedamini mäng... siis ei ole raske wiia läbi enesehinnangut ja ... õigele resultaadile, kui on ees n.-n. kindel m...

On kindel, et kõikides mängude saawutad... mi, osutub wõimatuks. Kuidas näeb wälja e... gu möödupuu, selle kohta jutustab parem brid... ja Eli Culbertson järgmist:

Juba kauemat aega olen pidanud statis... oleksime wõinud saawutada, kui koos abikaasaga... kõik mängud oleksid olnud pakutud ja mängi... selt. Nende andmete põhjal wõin ma ütelda, ... jatepaar, kes kümne robberiga saab wähem ... 2000 punkti, kui see olnuks wõimalik täiesti ... kumise ja mängu juures, on „master-player" ...

Seda arwu kuuldes rapuame meie wõib... tades peab, kuna siis iga robberi juures peab ... must terwelt 200 punkti ja kas saab sellase a... weel olla juttu meistermängijatest?

Asja tuleb aga mõista hoopis teisiti. E... mingisugust kestmist wähempunktide arwu, kur... ber wõib mööduda täiesti weatult, teise kur... aga mõni wäike eksimus üksinda wõib-olla ena... punkti. Sellega arwestades wõib igataнes ... wõtta enesehinnangu möödupuks, kuna ta tõe... seisma kaugel, kui seda ütleb sellane bridži... nagu on Eli Culbertson.

Paljudele wõib-olla tundub sellane kõrwal... na, kuid kes enda ja oma partneri mängukwa... ta tahab saada õiget hinnangut, sellel on tarw... dupuu olemas. Kui 10 robberi resultaat ... 4000 punkti on saawutatud wähem, kui see o... malik ideaalse pakkumise ja mängu juures, siis... se selle üle weel kurwastada, sest kui 2000 m... on lubatud meisterpaarile, siis näitab 4000 ... ti, et tegemist on siiski hea mängijaga. Ja ... ki „master-player" ei kuku ju taewast!

BRIDŽIÜLESANNE

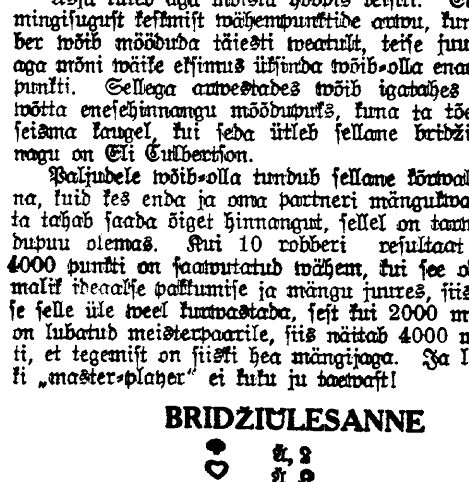

Pada on trump. A käib wälja ja wõib ... ainult ühe tihi.

Eelmise ülesande lahendus.

Kahe kõrge risti mahatõmbamine ei wi... sundwiskele. Kui B wõtab esimese tihi, ... kerge. Seepärast on kõige õigem mäng jä...

A	Y	B	
1. ruutu 7	ruutu 9	ruutu 10	r...
2. ruutu 2	ärtu 4	ärtu K	
3. risti E	risti 7	risti 9	
4. risti 10	risti 8	ruutu 5	

B peab hoidma ruutu kuningat ja samuti... padasid, nii et tal jääb ainukeseks wõimalu... ära ärtu soldat. Nüüd järgneb üllataw lõpp...

5. pada 2	pada 9	ärtu 2

On selge, et Y peab käima B ärtu kahw... tõttu wõtab see kaks wiimast tihi, millega le... betud.

Moskwa

meistriks tuli Rjumin.

Kolmikmaawõistlus

Zoppotis Saksa — Rootsi — Poola jäi ära ... dumise tõttu. Selle asemele mängiwad mats... Rootsi, meeskondadega: Richter, Rellstab, ... Carls — Ståhlberg, Stoltz, Danielsson, Lars...

„PÄEVALEHT"

läheb rohkem kui kõiki teisi iga päev ilmuvaid ajalehti kokku! „Päevalehe" kuulutuste mõju on selle tõttu ka kõige suurem.

Ringi ümber moe

Mida on ütelda Wiinil kübaramoe alal

üllatab mitmekesidusega, mis wihjab kõigi aegade stiilidele

„Neues Wiener Journali" moeosakonna toimetaja pr. Ella Lermer on nüüdsest peale astunud ka „Päewalehe" kaastööliste ridadesse. Seega awaneb meil wõimalus aeg-ajalt selle suurema Wiini ajalehe moereferendi sulest tuua Wiini moeuudiseid otseseimast ja wärskeimast allikast.

Ideederikkus ja loominguline fantaasia on käesolewa kübaramoe iseloomustawamaid tunnuseid. Ta üllatab sellase mitmekesidusega, mis wihjab kõigi aegade ja stiilide stuudiumile. Kõigi aegade ja maade rahwaste rõiwad ja kõrgete wõimukandjate toreduskostüümid näiwad olnud eeskujuks uute modellide loomisel. Ka Botticelli (1447—1510) ja Tiziani (1480—1576) maalid pole ses täitsa süütud. Ja renessanss — see tänawune sagedasim moelööksõna — maksab kübarategi suhtes.

1. Tumesinine, „tõusnew" wilt-toque geraaniumpunase jaanalinnusulekiharaga, mis „wahib wälja" wiltkellukesest. 2. Tänawakübar rohelisest antiloopwildist kõrgele sihtiwa kiirsulestikuga. 3. Pruun sametberett samawärwi sametkarnistusega ja paradiisreiherlinnuga. 4. Rembrandt-stiili, mustast sametist elegantne kübar „suurteks puhkudeks"; kaunistuseks kaks suurt reihertiiba. 5. Mustast ja hõbedaga läbikootud moematerjalist toque wäikese kroonreiheegarnituuriga ja looriga. 6. Geraaniumpunane jaanalinnusulgedest toque samawärwi ge jaanalinnusulekiharaga. 7. Must antiloopwildist promenaadikübar walge jaanalinnusulekiharaga.

Elegantse kübara leiate alati firmast **SMART** Kullasep. 3
Kopeeritakse hästi ja odawasti uusimaid modelle wiimaseist moežurnaalidest.

Ka Wiini kübara suhtes, mis alati on olnud segu Pariisi schikist ja Wiini distingnieeritud elegantsist. Ja seepärast ka alati on leidnud poolehoidu mujalgi maailmas. Eriti Baltikumis, kes üha on huwiga jälginud kübaramoe kujunemist, õigemini küpsemist just Wiini moesepikojas.

Selle järele näeb siis tänawu Wiinis jälle kord ehi-

Elegantsed sügise- ja talwekübarad
F-a. ISAKOWA Pikk 19

tud, garneeritud kübaraid, mis rõhutawad naiselikkust. Nad annawad näole meeldiwa raami ja on kapriisselt kaunid. Kord on seks garnituuriks lehwiw loor (mis kord ümbritseb nägu, kord kukalt), kord jaanalinnusuled, paradiis- ja kroonreiherid... Neid näeb ühewõrra berettidel kui toques'idel, profiilkübarail ja tanudel-kaapreil (bonnets'del), õrnus kiharais wõi pikalt lehwiwate tiibadena, — aga peagu alati igal elegantsel peakattel, mis määratud kas külastus- wõi teatritarbeks.

Toques'idel ja berettidel, mis muide Wiini kollektsioonide näitustel wõtawad oma alla mahuka ruumi, näeb weel gratsioosselt korrastatud drapeerungeid, sõlmiseid, rosette ja aase, mil koos reiherkimpudega on tendents sihtida ülespoole, — kuni päris kõrgele.

Berettide ja toques'ide paljude tegumoodide kõrwal kohtab weel uue wormina neid, mis ühendawad endas toque'i ja kapi tunnuseid; wäikesi äärega kübaraid, mis omawad ees kas lehwikutaolise wõi omapäraste nurkadega „noka", wäikest ja suuri renessanskaapreid; läbitepitud sametpeakatteid, mis mõnikord on lööbud eest üles nagu lustakas südwester, et samas aga kohe poolsportlikuna wõtta eeskuju meestekaabust wõi wormida kompromisse weidraimais fantaasiais pagoodide ja pannkookide wahelmisest; luua uusi stiile nurgelistest tubengmütsidest ja wanamoodsatest, wibutawate sulgedekuhilatega kaetud kapottidest!

Uutesse ruumidesse asunult olen suurendan. oma **Wiru 6,** tel. 454-22, (end. S Karja 19)
kübaraosakonda ja nüüd wälismaalt tagasi jõudnuna soowitan wiimaseid
Wiini ja Pariisi modelle
KÄSITASKUIST KÜBARAIST. Wiimsete moeuudistena saanud weel kleidisameteid, tafte, tülle, pitse ja kõiksuguseid garnituur- ja tarbeesemeid
J. WIEDERMANN, Wiru 6.

Tunda annab ennast niihästi laubawaba kui ka ettepoole püüdew joon, mis silmale wõimaldab weidi „warju". Tagant on ääred sageli üleslööbud ja tihti-peale siirduwad nad sellaselt küljelt ettepoole. Paljud wormid töötatakse weel jokeimütside eeskujul tagant hoopis ääreta ja waid eespoole on asetatud sirmitaoline wõi kumerduw äär. Paljudel puhkudel on säilitatud isegi nende mütside terawikuline peaworm. Näeb ka topeltmütse, mis näiwad nagu kaks ülestikku asetatud pannkooki, ja neljanurkset tegumoodigi!

Aga millised ka tegumoed olgu, tagasipöörmisega garneeritud, arransheeritud kübara juure on muutunud ilusamaks ka materjal. Esikohal seisawad peened wildisorbid, millest sametweluurid (stiimpidena, kaplinidena ja paeltena) nõutawamaid materjale elegantseks kübaraks ja antiloopwildid trottuaariks, tänawa tarwis. Sportmodelle näeb töötatuna weluur- ja pikakarwalisest wiltidest, millele seltsiwad weel meleeritud (segatud, tähnilised) ja angooratalised wildid. Pealelõunases ja õhtuses elegantsis walitseb aga peagu eranditult samet. Aga näeb ka tafti ja kloleesid.

Elegantsed kübarad
La Dame
Pikk 8. *(perekonnaseisuameti kõrwal)*

Moewärwide hulka kuuluwad kõik pruuni ja punase warjundid, mis ära kaetud walmiwa weini lehestikult ja geraaniumeilt. Esikohal aga figureerib must. (NB! Wiimased moetelegrammid kõnelewad weel walgeist sametkübaraist musta pealelõunariietuse juure. Toim.)

8. Mustast antiloopwildist tänawakübar lehwgarnituuriga. 9. Pruunist sametist drapeeritud toque warjundilise jaanalinnusule ja lehwiwa looriga. 10. Beesh, roheline jaanalinnusulega maaliline kübar. 11. Must schik weluurmodell. 12. Fantaasiatoque mustast siidwildist õrna looriga. 13. Mustast „silindermaterjalist" külastuskübar pitsloori ja jaanalinnusulegarnituuriga. 14. Metalllõngadega läbistatud mustast wildist kübar musta ja walge paradiisreiherisulestikuga.

Midagi meestele

Pariis awas hooaja — sinise frakiga!

Wöö asendamas westi!

Pariis lanseerib meestele praegu — sinist frakki. Mere- ehk mariinsinist. Ka smoking on wõtnud sama wärwi. Õhtuseltskonnad, mis awasid uue hooaja, elasid juba sinise fraki ja smokingi tähe all.

Selle uue stiili „leiutajaks" meeste riietuses on Pariisi rätsep Regoly. Ta põhjendab oma sammu sellega, et mariinsinine reflekteerib (wastupeegeldab) rohkem walgust kui must ja seega näib mitte ükski „elawam", waid ka pidulikum.

Peale sinise fraki on Regoly weel leiutanud liig soojale ja ebamugawale frakiwestile asendaja omapärase wöö näol, mis eest jätab täiesti westi mulje! Selle eelis olewat, et laseb paista silueti saledama ja elegantsema.

Regoly ideed olewat mitmed lawa- ja filmi-filmapaiswused soojemalt wõtnud wastu.

Omal-ajal lanseeritud pruunil frakil polnud edu — ons küsitaw, kas seda on sinisel?

Wiin riietab mehed-ki sametisse

Kui uskuda uusimaid moeteateid, siis riietab Wiin wiimse moehaiguse kohaselt, mis aiwa lewitab sametit, ka mehed sametisse ja pealegi weel wärwilisse sametisse! Tumesinisesse, weinipunasesse, pruuni. Dineeks. Uusim dineejakett kujul nagu teda näitab siintoodud joonis, on nüüd ühest ülalnimetatud wärwi sametist ja — sallkraega.

Midagi perenaistele

Sool

ei minewat kunagi niiskeks, kui soolatoosi pannakse paar riisitera, mis siis kõik niiskuse imewad endasse.

Lauakatmisel

on soowitaw laudlina alla asetada kord wilti. See kaitseb laua pinda rikinemast kui ka hoiab ära taldrikute libistumise ja neid saab asetada laua peale hoopis waiksalt.

Plekke riidest wälja wõtta

saawat õige kergesti järgmise wedelikuga, mille koosseisu annab üks prantsuse leht. Seks ta soowitab segada hoolsalt 25 gr booraksipulbrit weeand liitris piiritusesse ja sellele siis lisada 3 gr magneesiumkarbonaati ning ühe munakollase. Käh. segu tuleb alal hoida hästisuletud pudelis. — Et wältida „ääri", soowitakse puhastamisel riide puhastatawa koha alla asetada puhas kokkuletitud rätt ja plekki hõõruda siis wedelikku kastetud flanelllapiga seni kui kohe kuiw.

Enne kui lõplikult otsustate oma
sügise- ja talwekübara
ostu, külastage moeäri
Juno't Wene 1
Huwitawaim walik elegantseid modelle

Natuke kosmeetikat

Sõrmeküünte alal tagasi „looduse juure"

Mahagonipunased ja pärlwalged soengud

Uusim moedekreet kõlab, et nüüdsest peale kantagu jälle loomulikke küüsi! Kõik weripunased, mariinsinised jne küütsakad olewat heidetud — „paberikorwi". Ainult kui „poolkuud" ja küüneotsad ei olewat „küllalt" walged, tohtiwat neid „järele aidata" walge, peagu läbipaistmatu polituuriga.

Õmblustööd tellige: mantlid, kostüümid, kleidid, keebid, kompleed Elegantsete, hästi passiwate lõigete müük. Moed 1936. aastast. Kiirtellimised 2—24 tunniga. S. Karja tän. 8—7, ateljee «Ilo».

Ent luigi Pariisi mood sõrmeküünte alal pöörab tagasi „looduse juure", patustab ta teisal seewõrra jälle topelt. Nimelt mis puutub juustesse. Need on tänapäew weel kas mahagonipunased wõi pärlwalged. Esimene on sügawpunane toon, rohkem sarlaki- kui päikesepruunistusepunane, kuna teine saawutatakse „plaatina"-pleekimisega, mis hiljem allub sini-purpurjsele loputusele, mille tulemuseks sädelew helk, mis kuidagi meenutab pärle. Pleekimine (mis teatawasti toimub kangete wesinikuülihapendi-preparaatidega) tunnistati küll alles hiljutisel ajal juuksur-kunstnikele pole kahjulikuks (nad seletasid õigustatult, et kestew protsess teeb juukse hapraks ja rohekaks — ja selle tulemuseks oli ka, et peagu kõik Pariisi blondiinid kähku muutusid punapeadeks), ent sellest hoolimata „sünnitas" keegi neist uuesti linapea.

Dernier cri — wiimne karje — olewat ka walged salgud juukses, umbes kujul, nagu nad sageli ilmnewad esimese wanuse tunnusena, hallile juuksele üleminekul alguses. Wõetawat lihtsalt salgukene juukseid ja pleegitawat need walgeks, arwatawasti, et „näiba" elukogenenumana ja huwitawamana, ja just siis, kui seda weel ei olda.

Kööma wastu

soowitab üks prantsuse leht järgmist wahendit: 500 gr destilleeritud wett, 20 gr soola, 10 gr ammoniaaki, 10 gr kampwerpiiritust.

Kas teate, et . .

Uute sukawärwide

nimed on ühtedel Wiini andmeil „sügislehestik", „puukoor" ja „õilispuu" (ka „seeder"), teistel — „rooste", „muld", „grafiit" ja „ihuwärw". Igatahes polewat nad aga enam nii sünged kui läinud aastal.

„Sügislehestik" ehk „rooste" olewat punakas-pruun warjund, kohandatud sügis-päewal kandmiseks. Ta soowitawat mitte ükski pruunimaga ja keskmise rohelisega, waid ka mariinsinise ja mustaga.

„Mulda" ta hallika hõnguga pruunil põhitoonil soowitatakse kanda tumepruunide, toppeliste ja segawärwi kangaste juure, kuna „grafiit" (hall pruunika hõnguga) olewat määratud talwisse pilti ja peaasjaliselt musta, halli ja tumesinise riietuse juure.

Õhtuks nähakse ette edasi ihuwärwi sukk — õrnimast roosast kuni pruunika päikesepronksini, mis aga „ei tohtiwat" kunagi üle minna drapiwärwi wõi halli! Teised jälle kirjutawad teda ette seedri puidu õrnas wärwis.

Kübarasalong M-me Emmy
Aia tän. 5-a, II korral, tel. 436-99,
soowitab soodsate hindadega elegantseid **kübaraid**
ja teeb wanu ümber hästi ja korralikult
Alati saadawal moodsaimaid materjalid

Uued kindad

toodetakse enamasti mantli wõi kostüümi riidest, kaunis tõhusate tulpidega (mansettidega), mille seespool wooderdatud lameda karusnahaga — kanakuliga, nutriaga wõi laisabaga. Liiakse nüüd need mansetid tagaspidi käe peale, siis moodustawad nad käsi kokku pannes omapärase tillukese tonnmuhwi.

Uusim parfüüm

kannab nime „Normandie", nagu kuulus Prantsuse ookeaniaurikki, ja ta on Patou leiutusi.

Fleet Street — maailmaajakirjanduse keskus

Kas kool teeb ajakirjaniku? — 13 Inglise reporteri jutustusi oma seiklusteist. — Ajakir... wõitluses kollase palawiku, tornaadode ja maawärinaga. — Usutlus-ajakirjaniku suurim ...

„Sõjad on wältimatud. Nad on wältimatud sõjakirjasaatjatele." Selle lausega iseloomustas kord kuulus inglise ajakirjanik George Steevens Fleet Streeti, Londoni ajalehemeeste tänawa õhkkonda.

*

Ajalehe tööl on oma romantika. Ta hoolitseb automaatselt end harrastawate kaadrite järelkaswu eest. Uustulnukate esinemine on praegusaegse funktsionaalse romantika tõttu nii rikkalik, et ainult wäike protsent ajakirjanikuaspirante pääseb toimetuse laua taha. Maailmaajakirjandus wajab omapära. Ainult sellega warustatud mees lööb end läbi. Ajalehemehi ei saa teha mistisuguse koolitusega. Ajalehemeeste kooli nõuawad ainult need, kes oma sünnipäraste annetega ei pääse sel alal edasi. Õiged mehed hoolitsewad ise oma koolituse eest.

Ajakirjaniku omadused ripuwad ta tundemaailmast. Kui inimese tundeelu wõib panna liikwele ainult raudkangiga, siis pole see ajakirjanik. Ta ei tunne sel määral, et tajuks, millest kirjutada. Uudis jääb tegemata, artikkel kirjutamata. Kuid pole seegi õige ajakirjanik, kelle tunded jääwad liikwele liig kauaks ja liig wõimsalt. Ta kaotab wajalise tasakaalu.

Fleet Street öösel.

Sama wõib ütelda muidugi Ameerikastki, mille suurte lehtede huwipiirid sageli lähedased Inglise lehtede omale.

*

Inglasel on rahwana waadeldes kahtlemata hingelaad, mis parimini wastab ajakirjanduse nõudmistele. Ta jahe wäline koor takistab tundmuste lööksumist. Inglane jääb asjalikkuse piiridesse emotsioonilisest tormisteski seisukordades.

Londoni „underground" — maa-alune raudtee — on tehniliselt hädaohutuim maailmas. Liiklemissegadusi seal ei juhtu peagu sugugi. Wanad londonlased, kes igapäew istuwad „tuubis", ei oleks nagu kuulnudki maa-aluste rongidega juhtunud äpardustest.

Sõitsin kord Londoni maa-alusel raudteel, Bakerloo „tuubis", hetkel, millal rong peatus kahe jaama wahel. Istusin 60 meetri sügawusel Londoni all, kitsas tunelis, kus iga meeter ruumi kasutatud. Helendawad wasksed elektrijuhtmed seintel ja roopad küünra kõrgusel tunneli põhjast. Ei miskit wõimalust uksest wäljumiseks ja tee kobamiseks käsitsi järgmisse jaama. Tuled tuhmusid.

Wõiks kujutella, milline tundmustemöll oleks tekkinud kuumawerelisemas rahwas. Näiteks Pariisis. Nüüd aga oli lõbus waadelda, kuidas inglased käitusid niisugusel juhtumil. Kel polnud paberossi suus, kaewasid need taskuist wälja ja süütasid nad jatkates ajalehtede lugemist. Keegi pakkus loetud lehte enda kõrwal istujaile, et selgi aeg ei läheks igawaks. Tublisti weerand tunni pärast lõid tuled jälle helendama ja rong läks liikwele. Keegi waatas aknast wälja, kas rong ikka tõesti liigub. Kõik jatkasid lugemist.

See oli eht ajakirjanikult suhtumine sündmusse. Kui keegi ei saanud midagi parata, ei liigutanud asi kedagi. Teati, et teised mehed leiawad wea ja parandawad selle.

Kuid Suur-Britannia on ka riik, kus praegusaegne ajakirjanik pääseb paremini ditsengule. Juba impeeriumi wägew ulatus annab piirita seikluswõimalusi. Suurlehtedel on alati oma mehed kohal kõikjal, kus juhtub midagi tähtsamat.

*

Hiljuti ilmusid trükist inglise reporterite jutustused oma seiklusteist ajalehe tööl: „Anywhere for a News Stroy. The Personal Narratives of Thirteen Adventures in search of News.".

Esimese jutustuse koguteoses on kirjutanud Ralph D. Blumenfeld „Daily Expressist". Ta oli omal ajal „New York Heraldi" reporter. Ühel ööl astus ta õhtuülikonnas toimetusse kirjutama mingisugust uudist. Kui ta astus sisse, hüüdis öötoimetaja:

„Ära hakka kirjutama! Jutusta meile lühidalt riideid wahetades. Su uulitsaülikond ja kohwer toodi kodunt järele. Sõidad kohe öörongiga New Orleansi. Kui sa endast kahe päewa jooksul ei teata, siis oled surnud ja läkitame teise mehe järele, kes ehk on taudile wastuwõtmatum."

New Orleansis möllas tollal kollane palawik ja inimesi suri tänawailgi. Blumenfeld mõtles, et kui ta ei lähe, on ta reporterikutsel lõpp. Rohkem ta ei julgenud mõtelda. Ta matkas, saatis katkulinnast reportaashi ja sõitis kümne päewa pärast terwelt tagasi. Tema saabudes New Orleansi, oli portjee surnult kukkunud buldile. Ajakirjanikule antud tuba oli samal päewal wabanenud, kui eelmise elaniku laip oli sealt wälja kantud.

*

Bernard Grant on üks „Daily Mirrori" tuntud kolmest fotoreporterist. Ta on matkanud ümber maakera teab kui palju kordi. On pildistanud rewolutsioone, õnnetusi, kuningaid ja suurroimareid. Balkani sõjas ta oli Türgi teenistuses, maailmasõjas teenis Inglise armees ja lennuwäes. „Daily Mirror" saatis ta päewapildistama Messina maawärinat. Grantil oli kohwer täis päewapildinegatiiwe, kuid põgenikewool täitis kõik liikluswahendid. Grant ei pääsnud Messinast mandrile tagasi.

Ta pidas seisukorras nõu kahe wälismaa ajakirjaniku, prantslase Tardieu ja ameeriklase Thompsoniga. Keegi ei pääsnud Napolisse ja telegraaf ei töötanud. Siis sähwatas Tardieul midagi pähe. Itaalia kuningas oli tulnud Messinasse sõjalaewaga. Tardieu pakkus end minema kuninga juure ja paluma, et ta ühes oma kolme seltsimehega wiidaks Napolisse.

Ta tuli tagasi kuninga kirjaliku määrusega, et nemad kolm, ei kedagi teist enam peale nende, wiidaks järgmisel päewal Napolisse.

*

H. A. Gwynne alustas ajakirjaniku-kutset „Timesi" kirjasaatjana Bukarestist, astudes selle järele „Reuteri" reporteriks Balkanil, Ashantis, Sudaanis, Türgis, Hiinas ja Lõuna-Aafrikas. 1904. a. sai ta „Standardi" peatoimetajaks, minnes hiljem „Morning Posti" peatoimetajaks, kes ta ka seni. Temalt wõtame järgmise erutawa jutustuse:

„Saabudes Rumeeniasse, kuulsin, et kuningakoda oli läinud pealinnast Sinaiasse, kaunisse mägestikupiirkonda, kus kuningas Carol I oli suwiloss. Ümberkaudsuses olid korteriüürid nii kuulmata kallid, et pidasin paremaks üürida toa tunniajalise matka kaugusele lossist. Seal wõisin odawa rahaga elada würstlikult.

Kuningas oli mulle wäga sõbralik ja kutsus mind teele. Ta kinkis mulle jahipüssi „kaitseks karude wastu". Kuid kõrge sõprus jahtus peagi. Põhjus oli järgmine:

Sinaia ümbruses olew mägestik kuulub Karpati mägedesse. Pääs paljudele tippudele on raske, elukardetawgi. Üks niisugune oli Moana, mille tipus keegi polnud käinud. Puutumatu mäetipp on aga inglasele suureks kiusatuseks. Mina pidin ta wallutama!

Kahekümne asjatu ürituse järele leidsin wiimaks tee, mida mööda pääsin mäetippu. Tipu laius oli umbes kuus meetrit ja seal kaswasid kuused. Ühe neist tegin lipuwardaks ja seadsin ta otsa oma särgi, et see näitaks r... de mäe wallutamist.

Järgmisel päewal jõudsin Sina... olles wäga rahul oma saawutuseg... olid mõnedki kuulnud ja minult ... ettewõte oli õnnestunud. Wastasin:

„Wõtke pikksilm ja waadake. ... puu otsas lehwima mu särk."

Kuid sealt ei paistnud miskit ... oli särgi puu otsast rebinud lahti.

Sain kuulda pilkeid oma wä... Oma au päästmiseks ei jäänud mu... mäewallutamist korrata.

Enne uut mäkketõusu hankisin ... malikult suure Inglise lipu. „Un... wööl, alustasin uuesti mäkketõusu... tipus Inglise lipu kõrwasti kuuse ... paistis „Union Jack" kaugele pal...

Hiljem teatati mulle, et kuninga... tud mu tegu sobiwaks. Sügiseks ... määratud manööwrid ja mäepatarei... andeks Inglise lipp lasta alla M... Olen kindel, et lipu jäänused on... kuuse otsas.

Thomas Grant, eelmainitud Be... wend, oli maailmasõja ajal küll ... matkanud päewapiltnik. Saloniki... lasti ta laew torpeedoga põhja.

25 aastat pole ükski ühing ... kindlustama ta elu hädaohtude ... alati wiibib.

Laseme Grantil jutustada:

„...Hüppasime seltsimehega ühe... „Torpeedo!"

Haarasime päästewööd ja söö... Selleks oli kulunud ainult mõni ... esitekk oli juba wees. Minul näi... olewat aega minna kaamera järel... jätnud kabiini. Fleet Street pole... andestanud, kui oleksin laewahukust ... päewapiltideta.

Kabiin oli hirmsas korratuses... nus kui korralikult olin tuhwlid ... randale üksteise kõrwale, ajades ...

Kui jõudsin uuesti üles, oli ... wees. Minu päästepaat oli juba ... ma hakkasin köit pidi ronima ... paiskas paadi kaugele ja mina jä... meraga õhku rippuma. Korraga ... paadi wastu laewa külge ja ma ... disolijaile kaela.

Kaamera oli aga oma tupes ... ja kuiwana. Teised köite otsas r... hed ei julgenud end enam alla ... kaotasid pääsmiswõimalused.

Suur laew näis hetke jooksul ... püsti. Aur woolas wees ujuwate ... kohale. Kõikjalt kostis hirmuhüüde... deti, et laew kukub küljeli. Äkki su... tay" põhja ainult mõnekümne sa... meist.

Selle jutustamine wõtab aeg... sündmus plahwatusest kuni laew... kestis ainult neli minutit."

Laewa prantsuse kapten Ale... oli annud wiimase käsutuse: „Sau... (päästku end, kes saab!). Üks ... olew ohwitser, kes pääsis eluga... nile päästewöö. Kapten keeldus ... Keegi püüdis wööd siduda kapte... gisi, kuid kapten wiskas wöö ... et kõik laewalolijad ei suuda end... laew hakkas wajuma, taganes ka... gele kui suutis pärasse ja lehwit... des kõigest jõust: „Vive la Fran...

Kahurpaat wiis 317 inimest M... tay" arst tegi haawatute päästmi... tis. Nii amputeeris ta ühel me... käsiwarre tawalise habemenoaga.

*

Praegusaegse ajakirjaniku su... sajaks on usutlused. Eriti seepä... wäiksem usutletaw on, seda tähts... teeb ja seda raskem on temalt ...

Sellest jutustab J. L. Hodson, ... ja „News Chronicle'i" reporter:

„Igakord, kui pean kedagi ... ta minust saja miili kaugusel. Po... gel, siis ta ei wõta kedagi wastu. ... pääsengi jutule, ei wasta ta küsi... kut wastab, räägib ta rumalusi. ... oskama isiku wõtta ristküsitluse... peab olema kannatlik kui Hiiob, ... meline, wäga erksa mäluga, järe... kohtunik, wahwa kui Napoleon, ... püha Franciskus. Ning kõigele lisa... siluda konarlusi ja anda mõtet mõt...

Hulk uusi näidendeid ...

Uudisteoseid A. Mälgilt, T. Brakt... J. Woitkilt, A. Rahulalt j. t.

Kuna nõudmine maalawadel algupä... järele endiselt elaw ja warem ilmunu... wähegi wäärtust, ära mängitud, on A... otsustanud kirjastada käesolewal aasta... ral lawateoseid kui kunagi warem. ... tatud kirjastusel juba kõige lähemal aj... dendit, mis peamiselt mõteldud maala... rikastamiseks. Neist kaks — A. Rahul... jas waatuses „Randwee ja Mäe... wiiewaatuslik naljamäng „Tšempi... juba mõni päew tagasi. Esimene nei... formi ja moodsa talupidamise miljöö... wa dramaatilise konflikti moodustab ... waheline eesti jonn ja jatkuw tüsliik... peb positiiwse leppimisega, mille toowa... hel ükskteise poole hoidwad lapsed.

A. Antikoni „Tšempionaat" ... tagasi Tallinnas ette „Draamastuudio... saawutas elawa menu. Autor on wal... wasti muutnud ja maalawadele kohand... getwustik areneb meile üldtuntud korbut... side miljöös ja see paljastab halastama... maadluswõistluste telgitaguseid. Ant... esimene, milles käsitatakse ulatuslikum... net. Näidend on lawaliselt wäga elaw ... tama loodetawasti maalawadel menuk...

Oktoobrikuu keskel ilmuwad samal ... nik T. Brakti naljarohke külakomöödia ... „Tantsuprofessor", August Mälgu „Me... lega nii „Wanemuine" kui ka Tallinn... dio" awasid edukalt oma käesolewa h... „Laternasüütaja tütar", arengult dün... likk ja A. Sepa neljawaatuslik dra... Mühlheim".

Suezi kanali statuut

Kas kanalit wõib sulgeda ja mis kombel?

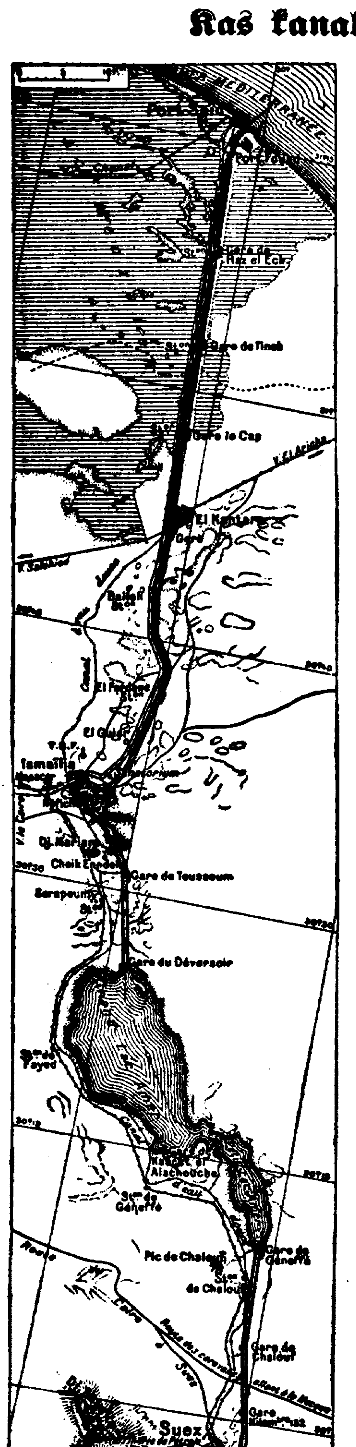

Sõjawõimalus Itaalia ja Abessiinia wahel on Suezi kanali küsimusele annud etteänägematu aktuaalsuse. On räägitud kollektiiwsete sanktsioonide astumisest Rahwasteliidu raamides Itaalia kui ründaja wastu, kuid on olnud juttu ka indiwiduaalsetest sanktsioonidest Inglismaa poolt üksi. Kui tõsised tagajärjed neil sanktsioonidel wõiksid olla, seda näitab Mussolini lause: „Kes wõtab Itaalia wastu tarwitusele sanktsioone, kohtab tema relwastatud waenu". Nende sanktsioonide seas oleks muidugi mõjuwaim Suezi kanali sulgemine Itaalia laewadele, sest ainult seda mereteed kaudu saab Itaalia wedada wägesid ja materjale Eritreasse ning Somaalimaale. Ent kas wõib Suezi kanalit sulgeda, ilma et sellega rahwuswahelist õigust rikutaks?

Kui Ferdihand de Lesseps'ile tehti ülesandeks ehitada kanal, siis määrati ehituslepingus, et kanal moodustab osa Egiptuse territooriumist ja on kõigile rahwastele kasutataw täieliku üheõiguslise alusel. Seda põhimõtet kinnitasid kõik teisedki tekstid. Uus ehitusleping 1866. aastast määras, et kanal pidi olema awatud kõigile kaubalaewadele ilma erandita. Milline kord maksis ses suhtes sõdade ajal? — Aastal 1870, Prantsuse-Saksa sõja aegu, lasksid Türgimaa ja Egiptus wahettegemata läbi kõik sõdiwate poolte laewad. Seda arwestades määras rahwuswaheline komisjon 1873. a. sõlmitud lepingus, et kanal oli awatud sõjalaewadele ja wägede weole. Selle konwentsiooni wõttis wastu suurem jagu mereriike. Ta oli siiski puudulik, sest kanali kaitse oli weel reglementeerimata.

Inglismaa wõttis selle küsimuse korraldamiseks algatuse endale. Ta kutsus 1884. a. lõpus Londonisse kokku konwerentsi, mis luhtus Prantsusmaa erinewate waadete pärast. Teine konwerents peeti 1886. a., kuid samuti tagajärjetult. Wiimaks, 29. okt. 1888, kirjutati Istanbulis Saksamaa, Austria-Ungari, Hispaania, Prantsusmaa, Suur-Britannia, Itaalia, Hollandi, Wenemaa ja Türgi wahel alla 17 artiklist koosnew leping, mis määras lõplikult kindlaks Suezi kanali reshiimi. Awaldame siin peamised neist artikleist:

Artikkel 1. — Suezi kanal peab alati olema waba ja awatud, nii sõja kui rahu ajal, kõigile kauba- ja sõjalaewadele. Järelikult kohustuwad kõik lepinguosalised mitte takistama kanali waba kasutamist nii sõja kui rahu ajal. Kanal ei tohi iial alluda blokeerimiskatsetele.

Artikkel 4. — Suezi kanal peab jääma awatuks sõja ajal waba läbipääsuna isegi sõdiwate riikide sõjalaewadele. Lepinguosalised riigid kinnitawad seega, et kanalis ega ta sadamates ei tohi wõtta tarwitusele ühtki waenuakti wõi ükskõik missugust akti, mille eesmärgiks takistada kanali wõi ta sissesõidusadamate waba nawigatsiooni, isegi kui Türgi impeerium oleks üks sõdiwatest riikidest..

Selle lepingu sõlmimisest saadik 1888. a. kuni maailmasõjani respekteeriti kogu aeg kanali erapooletust. Kanali erapooletus peeti aus ka Hispaania ja Ühendriikide sõja ajal 1898. a., Wene-Jaapani sõja ajal 1904./1905. a. ja isegi Itaalia-Türgi sõja ajal 1912. a., kui Itaalia laewad sõitsid wabalt läbi kanali.

Kui tuli maailmasõda 1914. a., tekkis täiesti uus seisukord. Inglismaa kontrollis Egiptust ja Türgimaa astus keskriikide poole, mille wastu wõitlesid Inglismaa ja Prantsusmaa. Waenutegewuse alul oli Egiptus wõtnud wastu kaks otsust: 1) Kaubalaewad on oma rahwuslikust kuuluwusest olenemata õigustatud sissesõidu sadamates randuma ja kanalit läbistama, kui kanali läbistamine wõi sadamas peatumine kestab normaalne aeg. 2) Briti mere- ja sõjajõud wõiwad kasutada kõiki sõjaõigusi Egiptuse sadamates ja territooriumidel. Sadamates wõi Egiptuse territooriumidel kinnipeetud laewad ja nende laadungid alluwad Briti kohtu otsustele..

Need kaks artiklit olid silmnähtawalt wasturääkiwuses. Suezi kanalit peeti Egiptuse territooriumiks, kuid Inglismaa wõttis endale õiguse wedada sinna oma wägesid ja püstitada piki kanalit kindlustusi. Saksamaa ja Türgi oma poolt ründasid mitmel korral Suezi kanalit, kuid ei suutnud talle teha kahju selle suure wastupanu tõttu, mida seal neile awaldati. Kogu maailmasõja jooksul kuulus kanal tegelikult liitlastele, kes keelasid wastastel teda tarwitada. Kuid rahwuswahelise õiguse järgi on 1888. a. leping weel ikka kehtiwuses. See leping määrab kanali tarwitamise absoluutselt wabaks ka sõja ajal, nagu nägime, ja sõdiwatele riikidele.

Wõiks küsida, kas see nawigatsiooniwabadus ei peaks alluma kärpimistele? Kui sõlmiti 1888. a. leping, polnud Rahwasteliitu olemas. Rahwasteliit on nüüd oma põhikirjade järele kõigi nende kohustuste ülewõtja, mis tekiwad rahwuswahelistest territoriaalsetest lepingutest. Nii näeb Rahwasteliidu põhikirja artikkel 16 ette majanduslike, rahanduslike ja isegi sõjaliste abinõude tarwitusele wõtmise oma liikmesriigi wastu, kes illegaalselt alustanud sõda. Suezi kanali sulgemine niisuguse riigi laewade eest kuulub silmnähtawalt nende abinõude hulka. Kuid siin on tegemist kollektiiwse sanktsiooniga, mis astutakse riigi wastu, kes murrab lepingu tingimusi.

On wäga wähe tõenäoline, et Rahwasteliit laseks end kiskuda sesse äärmusesse.

Jääb oletus, et Inglismaa tegutseks selles omaenda algatuse järele. Tal on selleks materjaalseid wõimalusi, sest ta on end Egiptuses seadnud kindlale jalale ja ta sõjajõud kontrolliwad kanalit. Ent see oleks 1888. a. sõlmitud rahwuswahelise lepingu rikkumine. Tõsi küll, et seda on juba sündinud 1914. a. sõjas. Kuid olukord oli siis erandlik. Euroopa oli peagu täiesti jagatud kaheks üksteisega sõdiwaks rühmaks. Saksamaa oli Belgia erapooletust wägistades ise tunnistanud paberilipakateks kõik rahwuswahelised kohustused. Kui Inglismaa nüüd sulgeks kanali Itaalia laewade eest, et takistada tal Abessiinia wastu sõdimist, siis seaks ta end riikide protesti ette. See tähendaks, et ta oleks ka oma poolt kuulutanud sõja Itaaliale. Ent Inglismaa peab arwestama ka oma asumaid. Austraalia ja Uus-Meremaa näiteks, kes otseselt huwitatud nawigatsiooni wabadusest, awaldaksid kohe oma wastumeelsust sellele sammule.

Pärnu rannahoone nurgakiwi panek 25. septembril

Mudarawila juurdeehitusega alatakse.

Pärnu rannahotelli ehitus, mis tahab saada wiimaseks tehniliseks wiimistluseks praegusel ajal, samuti komfordi-mõistes wälisküllaliste wastu, edeneb jõudsasti. Töid tehakse kahes wahetuses, sest raudbetoonalused nõuawad suurt tööd. Ehitaja — ehituskontor wennad Edenbergid — warustawad end rauа ja tsemendiga suuremal arwul, mis tuuakse kohale laewadega wälis- ja kodumaalt. Rauda läheb ehituse ümmarguselt 100.000 ja tsementi 400.000 kilogrammi.

Nurgakiwipanek on ette nähtud kesknädalal, 25. septembril, kui ilmastik ei takista mõningaid kiireid walamistöid.

Õhtuti, kui säranwad hiigla elektrilambid, käib palju linnaelanikke ehitustöid jälgimas.

Mudarawila juurdeehitus Kr. 36.350 — läks samuti ehituskontor wennad Edenbergide kätte. Mõlemad asutused peawad olema wiidud lõpule tulewaks supelhooaja alguks.

Käisin teatrikunsti koolis

Kunstihoone kolmandal korral loen teiste plakatite ja nimede wahelt: Paul Sepa teatrikunsti kool. Wäljas rabistab wihma, pole kuskile minna, kui wajuksin õige wabakuulajana teatrikunsti kooli? Näitlemiskunsti tundmist läheb igale inimesele waja, sest kogu elu üteldakse olewat suur mäng.

Teatrikunsti kooli büroos põleb lae all äärmiselt ähmane lamp. Üle wiieteistkümne wati ses pirnis küll ei ole. Kunstiõpetamisega ei kuhjata kapitale. Koolijuhataja olewat praegu tunnis. Läbi klaasukse kuulengi ta häält. Ühe hilistunud õpilase kannul hiilin kunstihoone wäikesesse saali. Laua ümber istub kümmekond daami ja sama palju noorhärrasid. Kõigil blokid ja kaustikud ees, pliiatsid wälguwad käes. Ega tarkusteri tohi lasta minna kaduma. Ikka kohe paberile. Lektor, praegusel juhul koolijuhataja, istub laua otsa kohal ja jagab tulewastele lawakunstnikele õpetust. Saali astudes kuulen järgmisi lauseid: Meie päewil ei ole seisukord enam niisugune, et hüppa aga lawale ja mängi. Publik on nõudlik. Prowintsi teatriski nõutakse näitlejailt suurt kunstilist taset. Näitleja peab olema seesmiselt täielline kunstnik.

Algab häälдamisõpetus. Deklameeriwad nais- ja meesõpilased eraldi. Kuna lektor selgitab õpilastele selge diktsiooni ja hääldamise tähtsust, waatlen neid noori inimesi lähemalt, kes tahawad saada näitlejaiks. Mu lähedal istub tagasihoidlik tütarlaps, kes jälgib tähelepanelikult lektori seletusi. Märkuste tegemiseks on tal ainult paar paberilehte. Mõtlen, et kas sel waiksel õpilasel peaks olema eeldusi lawakarjääriks. Ta kõrwal istub prillidega õpilane, huuled kõwasti koos. Teispool lauda istub priske brünett, suured prillid ees ja kuldehted kõrwas. Selle kõrwal pruunis kleidis sihwakas preili, kes wälimuselt meenutab Joann Grawfordi. Kaugemal muheleb priske naisõpilane, kel Liina Reimani moodi soeng.

Meesnäitlejate koosseis on samuti ebaühtlane. Soliidilt rõiwastatud noorhärrade kõrwal istub üsna noori poisse. Raske ennustada, kellest wõib wõrsuda tulewane lawasuurus.

Hääldamisõpetuse lõppedes algawad improwisatsioonid. Õpilastel tuleb juba „esineda". Koolijuhataja seletab: — Inimesel tuleb ka elus improwiseerida. Pead oskama mängida igas olukorras. Kui noor inimene läheb teenistuskohta otsima ja pöördub halisedes tööandja poole, et olen paar aastat tööta, nälgin jne., siis wõib sellane esinemine rikkuda waid tööandja tuju. Esineb aga kohaotsija elurõõmsalt ja tujukülласelt, siis on wäljawaated teenistuse saamiseks salati paremad.

Keset saali asetatakse laud. Siin peawad kolm meesõpilast ja üks naisõpilane improwiseerima kohwikustseeni. Üks noormeestest on preilisse armunud, teine on armukade ja kolmas mängib ettekandja osa. — Kas olete kohwikus käinud? küsitleb lektor pruunis kleidis preilit. See eitab ja publik, s. o. õpilased, naerawad. On tõesti harulduseks näha noort preilit, kes pole weel käinud kohwikus.

Mäng algab. Ettekandja läheneb lauale ja teeb selga publiku poole pöörates kummarduse. Teised räägiwad midagi, aga nii tasa, et publikuni pole kuulda. Teine grupp etendab oma osa paremini.

Järgneb uus ülesanne. Õpilased peawad näitama, kuidas nad õhtul koju tulewad. Millises meeleolus jne. Esimesena asub seda ülesannet täitma eelpool mainitud Joann Grawfordi näoga preili. Ta tuleb koju rõhutud meeleolus. Nutab ja on hajameelne.

Siis läheb mängu see ruudulise bluusiga imiteerib tütarlast, kes tuleb hilja koju ja tapole wististi eeldusi näitlejaks saamiseks. Ta waikne preili, kellest ma warem oletasin, et tal hab magama hiilida nii, et papi-mammi ei kuuleks. Ukse kõrwal wõtab kingad jalast. Käib kikiwarwul ja ehmub hirmsasti, kui tõukab tooli wastu. Noor improwisaator on nii innukalt süwenenud oma osasse, et wirgub ehmudes, kui lektor käsi kokku lüües annab märku lõpetamiseks. Tütarlaps saab lektorilt kiita: — Teis leidub sisemist rütmi, ütleb lektor. Mulegi näib, et just sellel tütarlapsel wõib olla eeldusi näitlejaks saamiseks.

Liina Reimani moodi soenguga naisõpilane improwiseerib heas meeleolus koju tulewa tütarlapse osa. Muheleb, ringutab ja ümiseb aknast wälja waadates laulu.

Nüüd tuleb järg meesnäitlejate kätte. Mängiwad toredasti ja leidlikult. Mis sa esimese klassi õpilastelt ikka läheд tahtma.

Kool töötab kolmandat aastat. Kursus kaheaastane. Paljud õpilased, kes näewad, et lawakunstnikuks saada polegi nii kerge, aurawad enne kursuse lõppu ära. Käesolewal kewadel lasti koolist wälja ainult kolm õpilast. Neist sai üks „Töölisteatris" juba koha. Draamastuudio nimekamad näitlejad on olnud Paul Sepa õpilased.

Warem andis linnawalitsus teatrikoolile toetust, tänawu määrati linnawalitsuse toetus Draamastuudio noorte teatrile. Lootus on siiski, et linn ei unusta ka teatrikooli.

Teatrikoolis õpetab kehatehnikat Gerd Neggo, psühholoogiat härra Oissar. Teatri ajalugu on lubanud õpetada W. Mettus. Näojumestuse ala loeb Tohwer ja kunstiajalugu J. Soonberg. Peale selle on kawas rida üksikloenguid.

Õpilasõhtute korraldamisega hangitakse koolile sissetulekuid. Õppemaks on 40 krooni semestris. Õpilastelt nõutakse keskkooli haridust. Teised wõiwad olla wabakuulajaiks. Koolijuhataja ütleb, et Tallinnas on palju kultuurilisi organisatsioone, kus töötawad ka näitetrupid. Need organisatsioonid wõiksid saata oma näitlejaid gruppidena teatrikooli.

Waheaeg on möödas. Algab uus tund. Õpilaspere koguneb juba rõõmsasti külades saali. Lahkun teatrikoolist. Meenub küla-näitemänge endisest ajast. Kus etteütleja kisas kastis ja näitleja wuristas kangesti higistades oma osa. Nüüd enam nii lihtsalt see asi ei lähe. Näitlejailt nõutakse kunsti. Ja annet. Ole ilus ja hakkaja weel pealekauba.

Wihma walab kui oawarrest. Seda ilmakest ja elukest küll. Ei ole kerge kellelgi!...

Herm.

Pildil wasemalt: Teatrikooli õpilased improwiseeriwad maskistseeni. Paremal koolijuhataja P. Sepp demonstreerib kawaleerlikku käesuudlust.

Tartu küttepuude kriisi e

Raielankide wähesus walmistab erametsatöösturitele tõ raskusi

Wiimaste päewade jooksul on Tartus küttepuude hinnad järsku tõusnud. Kui mõni aeg tagasi küttepuud maksid keskmiselt 8,5—9 kr. süld (kaks ruutmeetrit), siis nüüd maksetakse juba süllast 12,5—13 krooni, seejuures ähwardawad hinnad weelgi tõusta. Kõige selle põhjuseks on, et erametsatöösturitel on puutagawarad otsa lõppemas. Erametsatööstурite seletusel jatkuwat olemasolewaist küttepuude tagawaradest waid kuuks ajaks ja siis on ka need läbi. Puukaupmeeste arwates

ähwardab Tartut tõsine küttepuudekriis.

Millest siis see küttepuude kriis on tingitud? Erametsatööstурid seletawad, et riigimetsatööstus möödunud talwel keeldus neile ligidalt küttepuid müümast ja wedas puutagawarad kokku oma laoplatsile, millest osa on nüüd metsast wälja wedamata. Samasugune olukord näib tekkiwat ka eeltulewal talwel, ning ühenduses sellega seiswat Tartu erametsatööstus - kaubandus tõsiste raskuste ees. Nendes metskondades, mis Tartule kergemini kättesaadawad, on määratud raiumisele, arwatud wälja kohaliku rahwa nõuete rahuldamiseks, 276.777 tihumeetrit, millest metsaülemate ettepanekute kohaselt saaks erametsatööstus ainult 13 protsenti, riigimetsatööstus aga 87 protsenti. Metskondade wiisi oksjonile määratud raielanke waadates, selgub, et erametsatööstusele oksjoniteel müümiseks määratud mets asub kaugemates metskondades, kuna riigimetsatööstusele on nähtud ette raiemets Tartule lähemal seiswates metskondades. Nii ei ole näiteks erametsatööstusele müümiseks oksjonile määratud raielanke Kaiawere, Kambja, Kastre, Kongota, Kärewere, Tartu Tawastu j. t. metskondades, kuna riigimetsatööstusele kõigis ... dades on nähtud ette metsa ülestöötamisel ... nete ja mõnedes isegi sadade hektaaride w... res nähtub weel, et müügile määratud m...

eelmisest aastast järgi jää... kõlbmata metsa antud just e... tööstusele,

ja nimelt kogusummas 53 protsenti, kun... tööstuse juures sellase metsa kogus ei te... wäärset protsenti wälja.

Kogusummas on Tartut kütte- ja tarb... rustawates metskondades, arwult 17-es, m... gile erametsatööstusele oksjoni teel 23... millest on 123,01 ha eelmisel aastal järgi ... ning riigimetsatööstusele 1196,70 ha, m... aastal müümata jäänud metsa ainult 161... näeme, et wahe arwudes on wõrdlemisi wä...

*

Nagu meie järelpärimisele seletatakse ... walitsusest, on kawatsus Tartu erametsatö... wastu. Tahetakse kanda hoolt selle eest, ... ei jääks tegewuseta. Sellekohased otsused ... päewil.

Mis puutub aga küttepuudesse, siis kri... on tingitud läinud talwe teeoludest. Mi... metsatööstus, kes peamiselt warustab ... waid ka erametsatööstурid ei suutnud wile... tõttu metsa wedada wälja tarwilisel määra... ettewõtjaid jättis koguni ühe osa metsa m... kuna oli näha ette, et seda wälja wedada e...

Ootamatu isaõnn

Londoni lehed jutustawad Dublini majorist O'Connorist, kellele isaõnn kukkunud nagu taewast. O'Connor oli jõukas mees, keda saatus oli õnnistanud mitte ainult maise waranduse, waid ka kauni naisega. Abielupaari kooselu on aastate jooksul olnud eeskujulik, ainult alul neil oli wäikesi lahkhelisid. See oli tollal, kui mistress O'Connor tuletas mehele meele, et aeg oleks juba kaswatada lapsi. Major wastas naisele otsustawalt, et arwestades raskusi ja ebamugawusi, mida toob lastekaswatus, ei taha ta oma majarahu rikkumist. Ilus proua oli mehe waate üle wäga kurb, kuid leppis sellega aja jooksul. Mõne aja pärast ta awaldas soowi külastada oma Ameerikas elawaid sugulasi. Major tahtis naisele walmistada rõõmu ja jäi matkaga nõusse, andis tarwilise raha ega awaldanud ka wastuseisu, kui naine teatas, et sugulasi on palju, nad elawad laiali ja kõigi nende külastamiseks tal kulub mõni kuu. Nii külastas pr. O'Connor kaks korda Ameerikat, tulles sealt tagasi rahuldatult ja õnnelikult.

Hiljuti Dublini pargis jalutades märkas pr. O'Connor, et ta mees wahib meelsasti üht noormeest. „Niisuguse noormehe wanemad wõiwad küll olla õnnelikud," ütles proua. Major mõõris ja sõnas, et sellaseid täiskaswanud lapsi ta näeks meelsasti oma majas.

Sel wäljendusel olid ootamatud tagajärjed. Ühel õhtul teenistusest saabudes nägi major wõõrastetoas umbes 20-aastast noormeest ja wõluwat 17-aastast tütarlast. Ning nüüd tuli üllatus — pr. O'Connor tutwustas majorit noormehe ja neiuga kui oma lastega. Ta seletas, et teades mehe wastikust maja rahu rikkumise wastu, juhtis ta asjad nii, et lapsed tulid maailmale Ameerikas, kus nad kaswatati üles sugulaste juures. Teades nüüd, et isal pole midagi oma täiskaswanud laste wastu, ei tahtnud pr. O'Connor lapsi enam kauem hoida kodust eemal.

Major O'Connor olewat nüüd pärast üllatusest toibumist wäga uhke oma lastele.

Otsitakse troonipärijat

Ühes Malai riigis, Selangoris, otsitakse isikut, kes oleks walmis hakkama troonipärijaks. Soowijaid pole seni leidunud.

Mõne kuu eest sundisid Selangori sultan ja ta briti nõuandja sultani poja Tengku Musu Iddini loobuma troonipärimise õigustest. Noormees sõitis ära. Talle kindlustati 75-naelaline pension nädalas. Wõlad, mis ta oli teinud, wõttis riik enda tasuda.

Wana sultan pöördus oma teistele poegadele esildusega asendada troonipärija, kuid keegi neist ei soowi seda koormat. Nüüd otsitakse juba õukondlaste seast isikut, kes tahaks hakata troonipärijaks, kuid keegi ei wõta wastu seda au. Selle põhjuseks on maal walitsew ebausk, et ükski troonipärija ei saa iial sultaniks.

Tallinna raadiojaama nädala-saatekawa

Esmaspäewal, 23. septembril.

Tallinn-RKS. 7.00 äratusmäng. 7.05 wõimlemist. 7.20 hommikkontsert heliplaatidelt 8.15—8.30 hommikpalwus (õp. H. Kubu). **Tallinn-Lasnamäe.** 17.15 heliplaate ja reklaami. 17.30 wanu lööklaule heliplaatidelt. Katscher, fokstrott „Kuna Elisabeth awib kenad jalakesed" — G. Lautmann. Erwin, tango „Sääraft neidu ei unusta" — A. Rinne. Samuels, rumba „Bjanka" — A. Briedis tantsuork. Hajos, tango „Suudlesin sind ükskord. . ." —A. Briedis tantsuorkester. Heymann, fokstrott „See juhtub waid ükskord" — Columbia tantsuorkester. Heymann, „Joogilaul" — Frank Foxi orketer. Markush, „Armastus ei olnud see kunagi . . ." — Eddie Saxon ork. Freyberg, walss „Hammusta Mihkel" — A. Rinne. Badilla, See on Pariis — tantsuorkester. 18.00 päewauudiseid. 18.30 ajanäitaja-õiendus. 18.31 ülekanne Tartust. 18.40 Ernst Idla: Lapse kehalisest kaswatusest. 19.10 Grete Tõnne esitab klawerisoolosid. Sibelius, Mererohu kohin. Rachmaninow, Meloodia. Liszt, a) Armastusunelm. b) Kontsert-etüüd. 19.30 dr. A. Masing: Majanduspoliitiline ringwaade. 20.00 Kirillowi mandolinistide kwinteti ettekandeid. Flotow, awam. „Martha". Langer, Wanaemake. Schumann, Kaks grenadeeri. Mezzacapo, Mazurka. 20.30 aiandusenõuannet. (E. Tedre.) 21.00 Kaitseliidu Kalewi Malewkonna orkestri kontsert. Juhatab J. Waks. 1. P. Karp, Marss-prelüüd. L. Tamm, awam. „Kalew ja Linda". A. Kapp, a) eelmäng. b) walss. c) allegro süidist nr. 1. J. Aawik, Rahwawiis „Oh seda elu ja õnne". P. Kapp, Muusikaline pilt „Kiigemäel". 2. M. Lüdig, awamäng fantaasia. J. Aawik, Muusikaline pilt „Külastseenid". M. Lüdig, a) Scherzo, b) sümfooniline pilt „Jaaniöö". J. Riksmann, marss „Eesti husaar".

Tartu. 7.00 ülekanne Tallinnast. 17.30 ülekanne Tallinnast. 18.31 ilmastiku- ja taimekaitse-teateid. 18.40 ülekanne Tallinnast.

Teisipäewal, 24. septembril.

Tallinn-RKS. 7.00 äratusmäng. 7.05 wõimlemist. 7.20 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 hommikpalwus (õp. K. Steinberg). **Tallinn-Lasnamäe.** 17.15 heliplaate ja reklaami. 17.30 lastetund. 18.00 päewauudiseid. 18.30 ajanäitaja-õiendus. 18.31 ülekanne Tartust. 18.40 „Comedian Harmonists" esitawad kontsertmuusikat. Boccherini, Menuett. Mozart, Hällilaul. Strauss, Rusal sinisel Doonaul. Dvorak, Humoresk. Kreisler, Armupiin. Strauss, Perpeetum mobile. 19.00 H. Seppit: Matkates Lapimaal. 19.30 Helilooja Artur Lemba 50.-ne aastane 1. Arnold Wismann-Wiisimaa (tenor). a) Aaria ooperist „Kalmuneid". b) Miks nõnda waljusti. c) Hällilaul. b) Ilma kuuta. 2. prof. Juhan Aawiku kõne A. Lemba sünnipäewa puhul. 3. Thekla Koch (klawer). a) Karjase laul ja wahemäng. b) Fantaasia eesti rahwawiisidest. 4. Hugo Schüts (wiiul) ja Fr. Nikolai (klawer). Sonaat wiiulile ja klawerile. 20.30 Alfred Saul: Meie õpilasringid ja nende töökorraldus. 21.00 Esperantokeelne nädalakroonika. 21.10 riigi ringhäälingu orkestri kontsert. Juhatab Fr. Nikolai. Lincke, awam. laulumängule. Amadei, serenaad „Inwano". Toselli, Serenaad. Chaminade, Sügisserenaad. Tschaikowski, Sügislaul. de Micheli, Hispaania serenaad. 21.45 Raamatuaasta weerandtund. Esineb Eduard Hubel. 22.00 orkestri kontserdi järg. Tschaikowski, Polonees. Boccherini, Menuett. Grieg, Norra tants nr. 2. Dvorak, Slaawi tants nr. 6. Lehar, walss „Kuld ja hõbe". Fauchey, Galopp „Lindbergh".

Tartu. 7.00 ülekanne Tallinnast. 17.30 ülekanne Tallinnast. 18.31 ilmastiku- ja taimekaitse-teateid. 18.40 ülekanne Tallinnast.

Kolmapäewal, 25. septembril.

Tallinn-RKS. 7.00 äratusmäng. 7.05 ... 7.20 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 h... (õp. A. Soosaar). **Tallinn-Lasnamäe.** 17.... ja reklaami. 17.30 soowikontsert heliplaatid... prelüüd oop. „Faust" — Milano Sümfoo... Verdi, Aaria ooperist „Rigoletto". Donizet... perist „Don Pasquale" — Erna Sack (sopr... kowski, Lenski aaria ooperist „Eugen Oneg... Korsakow, aaria ooperist „Sadko" — Di... nof (tenor). Gounod, Walss ooperist „Fa... lano sümfoonia orkester. 18.00 päewauu... ajanäitaja-õiendus. 18.31 ülekanne Tartust... busat muusikalist ajawiidet. Esineb instru... J. Lehmus (akkordeon), M. Michailow (b... Preesraud (gitarr). Waldteufel, walss ... Alex, pasodoble „Tütarlapsel on segappea... walss „Baikali lained". Romanss, Kaugel... trott, Ha-ca-ca. Herzer, marss „Rudolfi ... põllumajanduslikke-teateid. 19.30 põllutöö... kaswatuse eriteadja Walter Roots: Kartuli... giwõimalused tänawu. 20.00 riigi ringhää... kontsert. Juhatab R. Kull. Bach, Jinnbel... Becce, Lüüriline intermetso. Morrison, Hii... so „Tai-Tsou". Drigo, Süit balletist „Ar... nid". 20.30 Eesti kirjanduslugu. Leo So... mene raamat. Waimulik kirjandus. Kirja... riigi ringhäälingu orkestri kontserdi järg. Th... „Raymond". Mascagni, Intermetso oop. „C... Offenbach, Menuett ja barkaroll oop. „Hoffm... Rimski-Korsakow, Kojanarride tants oope... helbeke". Massenet, fant. ooperist „Thais". ... Walss ooperist „Rooside kawaler". Gounod... perist „Seeba kuninganna". 22.00 meeskoo...

Tartu. 7.00 ülekanne Tallinnast. 17.... Tallinnast. 18.31 ilmastiku- ja taimekaitse-t... ülekanne Tallinnast.

Neljapäewal, 26. septembril.

Tallinn-RKS. 7.00 äratusmäng. 7.05 ... 7.20 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 h... (õp. praost H. Põld). **Tallinn-Lasnamäe.** ... plaate ja reklaami. 17.30 serenaade helipla... renghi, Serenaad — Marek Weberi orkes... Serenaad — New Mayfair kwartett. d'Mic... lusserenaad — Edith Lorandi orkester. W... lasserenaad — Edith Lorandi orkester. Elga... — Cadric sekstett. Moszkowski, Serenaa... Kaufmanni orkester. Heykens, Teine seren... doni Palladium orkester. Heykens, Kewad... Marek Weberi orkester. Perry, Serenaad... Band. 18.00 päewauudiseid. 18.30 ajanä... 18.31 ülekanne Tartust. 18.40 Bariton ... esitab ooperiaariaid. Wagner, ehatähelaul ... häuser". Verdi, aaria oop. „Rigoletto". ... aaria oop. „Eugen Onegin". Borodin, aaria ... Igor". 19.00 Eesti keele tund. (R. Kreis.) ... ringhäälingu orkestri kontsert. Juhatab ... Charpentier, Süit „Muljeid Itaaliast". ... „Maaelust". Mendelssohn, Süit „Suwiöön... ülekanne Tartust. 21.00 riigi ringhäälingu ... serdi järg. Lalo, awam. oop. „Ys'i kuning... kowski, Romanss op. 51 nr. 5. Järnefelt... de'Micheli, Wäike süit nr. 3. Leopold, Wa... Stolz, Pop op. „Üks ainus öö". 22.00 ... Rapsoodia Paganini teemal klaweril eja ... 43. Sergei Rachmaninoff (klawer) ja ... sümfooniaorkester Leopold Stokowski juh... kanne heliplaatidelt).

Tartu. 7.00 ülekanne Tallinnast. 17... Tallinnast. 18.31 ilmastiku- ja taimekaitse-t... ülekanne Tallinnast. 20.30 Tartu ülikooli ... juhataja F. Puksoo ettekanne „Eesti raama... sajandil ja selle osa kultuuri arengus". 21... Tallinnast.

Reedel, 27. septembril.

Tallinn-RKS. 7.00 äratusmäng. 7.05 ... 7.20 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 ho... (õp. R. Uhke). **Tallinn-Lasnamäe.** 17.15 ... reklaami. 17.30 lastetund. 18.00 päewauud... ajanäitaja-õiendus. 18.31 ülekanne Tar... Knulake kino-orelit (heliplaatidelt). Schoen... sistaw orel — Ernst Fischer. Robrecht, Las... tada — Gerd Thomas. Katkend filmist „... — Jesse Crawford. Poppy, Amakola — Jes... Romberg, kaks laulu op. „Kõrwe laul" ... Foort. 19.00 ülekanne Tartust. 19.30 riigi... orkestri kontsert. Juhatab R. Kull. Yoshi... „Fujiama". Porret, süit „Idamaised ... Saint-Saëns, Õhtused unistused. Ketelbey, ... Dyck, Araabia süit. Spendiarow, Krimmi ... Pool tundi perenaistele. H. Pagland: Aias... hoiust ja hoiuruumide korraldamisest. 21.00 ... weerandtund. Esineb E. Wisnapuu. 21.15 ... Kalmani operetist „Silwa". Esitawad: ... Fritsi Reinike, Konstantin Sawi ja Agathon ...

Tartu. 7.00 ülekanne Tallinnast. 17.... Tallinnast. 18.31 ilmastiku- ja taimekaitse-te... ülekanne Tallinnast. 19.00 inglise keele tund... wet). 19.30 ülekanne Tallinnast.

Laupäewal, 28. septembril.

Tallinn-RKS. 7.00 äratusmäng. 7.05 ... 7.20 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.15 h... (õp. E. Kiiwiste). **Tallinn-Lasnamäe.** 17.... ja reklaami. 17.30 Theodor Chaljapin laulu... tidelt). Schumann, Kaks grenadeeri. Gli... ülewaatus. Rimski-Korsakow, Prohwet op. ... mann, Wolga kalurite laul. Koenemann, M... burgi maanteed. Rahwalaul. Kui kuninga... 18.00 päewauudiseid. 18.30 ajanäitaja-õie... ülekanne Tartust. 18.40 lugemistund. Esine... Katke R Rohti romaanist „Esimene armas... ajawiitemuusikat. (Esineb instrumetaaltrio ... ling, Brüggi.) Fokstr. „Tina". Romanss, ... wõlu" Hällilaul, „Sam Kapuna". Walss, ... biseb". Walss, „Särawad tähed". 19.30 ... Tõrwand: Wälispoliitiline ringwaade. 20.00 ... sumuusikat (R. Salongi trio). 20.45 täh... järgnewa nädala saatekawas. 20.55 riigi r... orkestri kontsert. Juhatab R. Kull. Suppe, a... jahil". Strauss, walss „Tööstурid". Schr... fraas „Gaudeamus". Jones, pop. op. „Geis... berg, süit „Möödunud suwe mälestusi". ... „Per aspera ad astra". 22.00 moodsat ta... „Estonia" walgest saalist (Joh. Pori orke...

Tartu. 7.00 ülekanne Tallinnast. 17.... Tallinnast. 18.31 ilmastiku- ja taimekaitse-t... ülekanne Tallinnast

Kuulutajaile tulnud kirjad

21. septembril siise tulnud kirjad.

10—15+3798	2	38+2	1	899	1	Elu 45	1	Kohe maja 3601	1	Li ainuke soow	1	8704	1	Tõsine ostja 4188	5	Wanker 3770	1	Wilunud 3807	
10.000	1	3518	1	924 London	1	Filee	8	Korralik jõud	2	Lex 86	1	Praktika 4114	1	Taagi 19	2	Wäga korralik 3831	1	Wäga kiire 40	
13	1	3894+korralik, aus	1	Asa	5	Hea korter 3995	21	Korralik+3877	1	M. T.	8	Palgata 21	1	Tugew+keskealine	1	Wäga aus 3880	1	80+8826	
1+2	5	4159	5	Aednik 3760	2	Hind 450 kr.+3882	2	Kaks 30 a. talutare maal	1	Makjan korralikult 3968	8	Poissmees 30	3	Tõsine mõte 8×5	1	Wäike maja	4	Kokku	
1258	1	48	4	Ariosanik	8	H. A.	1	Kapital 3884	6	Mugaw korter — 28	1	Puhas ja mugaw 3859	2	Tulus ettewõte	1				
161+168	5	40+3747	1	Ari 24	1	Hea pianiino 4348	1	Kauaaegne praktika 888	1	Mugaw kodu 42 a.	1	Paluja 4052	1	Tunnen tööd 4004	8				
22+4098	1	44+4040	6	Aiti, Mummu	4	Järelmaks ustawale	1	Kahele inimesele	1	Madrusele tööd	3	R. S. T. 24	6	Tütarlaps maalt 41—24	1				
2 Carmentile	1	4507	1	A. 51	2	Ins Schwarts	5	Kautsjon kr. 700	2	M. K. 8719	5	Reklaam 3792	11	Tulus äri 37	1				
2186	1	4162	5	Ainuke soow	1	Isikut. 697.753	1	Kaal 16	1	Müük 3942	4	Raamatukogu 3742	4	Tõsine paluja 3929	1				
2311	2	4877	1	Arimees 40	1	Kindel koht 1935+8840	8	Kautsjon kr. 500	4	Maja — talu 3784	5	Reisija kr. 3000	1	Ühistegewus 3552	1				
2002	4	4186	5	Abiline 3668	1	K. S. 500	5	Kaupmees majaomanik	1	Mootorratas S.	1	Rahulik 1	1	Ühes hinnaga 4186	6				
22+22	2	4799	1	Aatine 155 4877	1	Kindel koht 78	16	Kaastööga wõi ilma	1	M. D.	1	R. F.	1	Üksik 162	2				
288	1	4069	1	Aus abilane 19	1	Kiire ost 3575	1	L. R. 3778	1	Merikoolitõpilane 1907	1	Raadiotehnik I	1	Üksik neiu+50 kr.	2				
22+4047	1	5+3898	4	Aus perenaine 3875	8	Kindel maksja 153	1	Leiwawäljawedaja 3	3	Maale 4048	1	Soliid 8931	2	Ustaw+wilunud 8982	18				
3901	2	50 kr.+3745	1	Autotöömees	2	Kindel ostja 3955	1	Lokkija 1023	1	Naisofanik 3803	1	Spetsialist	7	Üksik 40	1				
3964	12	80+3756	2	Aus paskija 38	1	Kutseline 994	1	Lokid püsiwad	2	Õpilane 4075	10	Sügisunistus 3774	8	Uus talu 8539	1				
				B. — 5	8	Kiire 4028	1	Looritu õnn	1	Õnnetu, kurb	23	Soowitajale tasu 1487	2	Wailne — 20+4085	18				
				Con amore	1	Kesk-poolraske	1	Laen 30	1	Puhas tuba 3866	1	Söögisaal	1	Waeslapse palwe 3586	1				
				E. L.	2	Kinnisvara 3990	1	Linnas enne teeninud	8	Posta tänaw	1	Suurem krunt 8859	1	Wäike üüriline 4072	8				
				E. L. S.	1	Kindel soow 3620	1	Laen 3699	1	Pianiino 3732	5	Tööarmastaja 1750	5	Waenelaps 22+4098	15				
				Ettemaks 1	1	Korralik 3741	2	Lukusepp ja matriits	1	Puhtuse armastaja 3704	4	Tähtsad asjad	2	Waip 8915	1				
				Ehk sobime 38	3	Kodu minu rõõm	14	Laine 4163	1	Puhtuse armastaja		Teenistus 4083	6	Wailne maaneiu	2				
				Energiline 100+4104	2	Korralik üürnik 101	3	Looritatud õnn	1			Tuba 21. sept.	1						
				Ei kahetse 4113	1							Tõsine soow 3781	2						

Koeru mälestussammas 1... ohwritele

Pühapäewal, 29. sept. awatakse Koeru al... tatwa pidulikkusega mälestussammas nende ... mälestuseks, kes Koeru kihelkonnast 1905. a... sid karistussalga kuulide all. Mälestussamm... tatud kihelkonna elanike ühisel kaastegewuse... walmistajaks oli meie kuulus kujur J. R... Pidulikust awamistalitusest wõtab teiste hulka... osa ka peaministri asetäitja K. Eenpalu.

✝

Julius Bernhard Mäns

Omaksed

Raske, piinarikka haiguse järele lahkus meie juurest meie ainus rõõm, meie kallis poja

René Kljavin

Sünd. 23. XII 33.
Surn. 21. IX 35.

Matmine Aleksander-Newski kalmistu kirikus 23. IX s. a. kell 16.

Kui murtud elu,
Siis walkib wala.

Sügawas kurbuses
wanemad ja sugulased

Linnasemeister

saab koha kohe wõi 15. okt. s.a. Soowiawaldused ühes palgatingimustega saata: »Mallasmestari nr. 8934», Sanomalehtien Ilmoitustoimisto, Helsinki, Aleksanterinkatu 48, Suomi.

Koha ära anda pikemaajalisele rendile
pagari-kondiitriäri ja kohwik,
inwentariga wõi ilma. Weizenbergi tän. 27.

Perekondlikud teated.

Kaarli kirik. Ristitud: Tõnis Puskar; Helgi Luule Kersmann; Sven Reimann; Heino Kaljo Ilsen; Rein Strandberg; Andres Perm.

Kuulutatud: Richard Niimann ja Joanna Koilson; Heinrich Kilu ja Ilse Kupel; Karl Jänes ja Leida Uuetoa, Feodor Wähter ja Helene Elwei; Hans Köll ja Hermine Orik; August Kaarmann ja Lydia Pitkmann; Oswald Rannamäe ja Ellen Tarto; Johannes Part ja Alma Prööm.

Laulatatud: Woldemar Haug ja Miralda Meresmaa; Leopold Melsas ja Elfriede Notton; Johannes Kuufkman ja Ida Raa; Konstantin Labbi ja Martha Otter; Rudolf Pisson ja Amanda Reiwelt; Edgar Männik ja Miralda Sillaste; Karl Weltmann ja Martha Kose.

Surnud ja maetud: Hendrik Rinemann — 87 a.; Eduard Warsama — 55 a.; Guido Kiedemann — 22 a.; Anton Niilmann — 42 a.; Jüri Loss — 60 a.; Julie Kallan — 57 a.; Artur Grünberg — 26 a.; Johannes Paumann — 58 a.

Jaani kirik: Ristitud: Mari Kull, Waldo Janter, Maie Nõmmik.

Kihlatud: Woldemar Loigo ja Helene Sepp; Aleksander Klems ja Helmi Talpak; Gerhard Gelts ja Ilse Kattwel.

Laulatatud: Anton Eroi ja Erika Mets.

Maetud: Triino Lindmann — 74 a.; Jüri Hawik — 77 a.; Hans Mikker — 82 a.; Amalie Meibaum — 74 a.; Leena Meetsi — 69 a.; Martin Kolk — 54 a.

Püha-Waimu kirik.

Ristitud: Ukku Halberg; Waldo Luts; Mare-Mall Pärtel; Wiktor Aarde.

Kihlatud: Rudolf Kalamees ja Asta Espenberg; August Kiwistik ja Anna Purrak; Oskar Holsting ja Weera Aleksejewa; Aleksander Muusikus ja Selma Silwer; Alfred Fischer ja Elfriede Magnus; August Partei ja Elise Willig.

Laulatatud: Johannes Sompan ja Klaudia Swinkowa

Maetud: Kaarel Meisterberg 67 a.; Johannes Ruutopõld 61 a.; Marie Neimann 58 a.; Jakob Mändel 57 a.; Liiso Käggo 65 a.; Aliise Maddisepp 32 a.; Juhan Piilmann 57 a.; Aadu Millistfer 75 a.; Karoline Lamberg 67 a.

Iga laps loeb
„Laste Rõõmu"

Pidud

Estonia Teater

Pühapäewal, 22. septembril, kell ½3 p. l.
Helsingi operetiprimadonna
Ritva Aro
külalisetendusel
„Silva"
E. Kalmani operett 3 waatuses
Harilikud hinnad.
Pääsetähed Kr. 2.50 — 30 s.
Kell ½8 õhtul
8. korda harilikkude hindadega
„Mida soowite"
W. Shakespeare'i komöödia 3 waatuses (20 pildis).
Muusika: Eugen Kapp.
Pääsetähed Kr. 1.50—20 snt.
Esmaspäewal, 23. septembril, kell ½8 õhtul
3. korda harilikkude hindadega
„Madonna ehe"
Ermanno Wolf-Ferrari ooper 3 waatuses.
Pääsetähed Kr. 2.50 — 30 s.
Teatri kassad awatud kella 12—4 p. l. ja õht. kella 6 peale

Koolisteaater

Pühapäewal, 22. septembril kell 3 p. l.
üldhindadega
„Parvepoisid"
T. Pakkala rahwatükk 4 waat.
Pääsmed üldhinnaga à 25 senti
Pühapäewal, 22. septembril, kell 8 õhtul
10. korda
„Esiwanemate kuld"
Juhan Jaigi rahwatükk 3 waatuses.
Neljapäewal, 26. septembril, kell 8 õhtul.
esietenduseks
„Waikne nurgake"
Andres Särewi 6-pildiline dramatiseering Oskar Lutsu samanimelise nowelli järgi.
Pääsmed 20—100 sendini.
Pääsmete eelmüük igal tööpäewal kella 10—12 e. l. ja 5—7 p. l. Kassa awatud 3 tundi enne etenduse algust.

Draamateater

Draamastuudio teatri ringreis.
Näitleja Aleksander Mägi 15-a. kutselise lavategevuse juubelietendused:
„Mees merelt"
Aug. Mälgu näidend 4. v
Lavastaja — Paul Sepp.
Dekoraator — Pärn Raudvee.

Kil.-Nõmmel pühap., 22. sept. s. a.
Pärnu-Jakobis teisip., 24. sept. s. a.
Vändras kolmap., 25. sept. s. a.
Tamsalus, neljap., 26. sept.
Tartus, reedel, 27. septembril.
Põlvas, laup., 28. septembril.
Räpinas, pühap., 29. septembril.
Leevil, neljap., 3. oktoobril.
Antslas, reedel, 4. oktoobril.
Tõrvas, laup., 5. oktoobril.
Tsirgulinnas, pühap., 6. okt.

Liina Reimani kaastegevusel
„Kummitused"
H. Ibseni draama 3 vaatuses.
Näitejuht — Ruut Tarmo.
Dekoraator — Pärn Raudvee.

Pärnus esmasp., 23. sept. s. a.
Petseris, teisip., 1. okt. s. a.
Võrus, kolmap., 2. okt. s. a.
Algus kell 20 (8 õht.).

Draamateater

Draamastuudio teatri ringreis
„Härra Mauruse I järgu koolis".
Andres Särewi dramatiseering 6 pildis A. H. Tammsaare romaani „Tõde ja õigus" II jao järele.
Lawastaja — Andres Särew.
Dekoraator — Pärn. Raudwee.

Kundas — pühap., 22. sept.
Rakweres — teisip., 24. sept.
Sondas — kolmap., 25. sept.
Jõhwis — neljap., 26. sept.
Narwas — reedel, 27. sept.
Kohtla-Järwel, laup., 28. sept.
Erra-Liiwal, pühap., 29. sept.
Järwa-Jaanis, teisip., 1. okt.
Paides, kolmap., 2. okt.
Türil, neljapäewal, 3. okt.
Wõhmas, reedel, 4. oktoobril.
Suure-Jaanis, laup., 5. okt.
Tarwastus, pühapäewal, 6. okt.
Algus kell 20 (8 õhtul).

Kino Helios
2 4 6 8 10
Wiimast päewa
Franziska Gaal
oma parimas filmis
„Wäike ema"

Tunnid

Ladina
keele eksam. walmistan kiiresti ette kesk., kolledshi ja ülikooli õigust. kawa ulat. Kõnet. kella 3—5 p. l. Kaupmehe 5—2.

Inglise, prantsuse, itaalia, hispaania, saksa, wene, eesti keelt õpetatakse (ka kodu täies)
Berlitzi meetodil
Broshüürid ja isiklik proowitund maksuta. Wene tän. 16—5

Soowitakse wõtta
inglise keele
tunde. Kana — Jakobsoni tän. rajoonis. Teat. slt. „Nr. 118".

Klaweritunnid.
Ettewalmistus konserwatooriumi. Narwa m. 41—2.

Tööotsimised

Hallo!
W. a. ärimanikud, kes wõiks tööd anda karskele, keskealisele meesterahwale, kas kauba laialiwedajaks kohapeal wõi kaubaproowide lewitajaks agendina. Pakkumised slt. „Karske 2894".

Wäljawedaja
autojuht,
täiesti karske ja aus, palub ükskõik missugust kestwat tööd. Tööd ei põlga. Kirj. slt. „Aus 4480".

Saaretütarlaps
palub majateenijakohta. Kirj. slt. „Elsa 5007".

Lgp. tööandjad!
Palun, wõimaldage energilisele, täiesti karskele 20-a. noormehele tööd! Wabrikusse, töökotta, wõib ka õpipoisikoht olla, on weidi teinud tisleritööd. Soowitajatele tasu. Kirjad slt. „Tööarmastaja 5009".

Lugupeetud prouad
(mitte närwiline)! Aus, terwe, korralik wanem Saaremaa naisterahwas palub majateenijaks. Pakk. pal. slt. „Kodukord 5005".

Naiskokk
wabanenud suwekohalt, soowib kohta, tunneb oma tööd, räägib 3 kohalikku keelt, head soowitused olemas. Kirj. slt. „Naiskokk 4500".

Wilunud
kaubareisija
suure tutwusringiga kaupmeeskonnas soowib suuremasse ärisse kohta. Teat. slt. „1878 + 21".

Töökas maaneiu
palub kohta ükskõik mis alal, tööd ei põlga, teeb ka õmblustööd. Kirj. slt. „Töökas neiu 5006".

Sissesõitnud korralik noormees elu hukkumise piiril, palub kas tõesti Eestis ei leidu mingisugust teenistust, et mitte hukkuda? Palun südamest tööandjaid kirj. slt. „Tõsine paluja 5025".

Lgp. tööandjad!
Kas ei ole teil waba kohta karskele, energilisele keelitwalitsejale noormehele. Soowitaw ärisse wõi tööstusesse. Teat. slt. „Waba koht 5031".

Tubli, karske keeliwaldaja
noormees
otsib kohta liha-delikatessärisse. Teat. slt. „Täiesti wilunud".

Tööpakkumised

Tarwis 4 täiesti wilunud
maalrit.
tulla pühap. kell 6 p. l. Meripuiestee 15, hoowi.

Teenijat
tarwis. Tulla pühap. kl. 6—8 õht. Majaka tän. 16.

Agenti
kohe waja koloniaalkauba alal. Kirj. slt. „Agent 4494".

Teenijat-perenaist
waja wäikesesse tallu. Kaub. 23. skp. kl. 11—12 S. Juhkentali 37—15.

Wajatakse keskealist naisterahwast
passijaks
terweks päewaks. Nõmme, Paiste tän. 15 krt. 3.

Lapsehoidjat
waja. Tulla Õle 12—6.

Kiiresti waja ärasõiduks
majateenijat
(maatütarlast) wäiksemasse perekonda. Kaubelda esmaspäewal kella 10—3 Wana Kalamaja 8 krt. 18.

Kaks diplomeeritud
õmblejat
wajatwad ateljeesse kohta. Omawad ka juurelõikuses suure praktika. Kirjad slt. „Kokoko"

Kartuliwõtjaid
10 naist tarwis linna ligidale maale, tasu kahetsa (8) senti tunnis, prii söök ja sõit. Tulla esmaspäewal, 23. skp. kell 1 Waksali pst. 6, Tall. Eesti Majand. ühisuse hoowis.

Aufat, korralikku
teenijat
kohe waja Keila alewi. Isiklikult pühapäewal 5—7. Lühikejalg 6, Toomanni krt.

Korteripakkumised

Tallinnas.

Wäike möbleeritud
tuba
wälja üürida wanni tarwit., soowikorral ka saali tarwitus. Toompuiestee 9—2.

„Päevalehe"
üksikud numbrid on müügil
Paldiski mnt. 60. Mustjõe pood.

„Päewalehe" mõju

lehe suure lewiku tõttu on laialdasem kui ühelgi teisel lehel Eestis, selletõttu

on kuulutustel

„Päewalehes" ka alati parimad tagajärjed

Kas oaks aastaid 5 või 3×5,
kas taskus kroon või senti 25,
kuld
„Laste Rõõm[u]"
saab ostet[a]

Korteriotsimised

2. wõi 3. linnajao rajoonis otsime 3—4-toalist
korterit
sobiwail tingimusil nõus osa konteriga. Kirj. slt. „Wäike perek. 5002".

Teenistuses käija neiu otsib 1. okt. wõi edaspidi wabanewat wäikest
korterit
— tuba pliidiga wõi köögiga. Pal. teatada slt. „Korralik üüriline 32".

Korterit
1—2 tuba köögiga wajab riigiametnik 2-liikm. perek. Kirj. slt. „Liwingroom".

Kaks korralikku inimest wajawad waheseinaga
korterit
Kirj. slt. „2 korralikku".

Keldrit
wõi wäratwaalust müügikohta käidawas kohas waja õunte müügiks. Kirj. slt. „Õunad 5015".

Kaks korralikku meesterahwast wajawad pliidiga
tuba
Kirjad slt. „Janke — 12.

Kaks korralikku inimest soowiwad wähemat
korterit
— tuba waheseinaga, ja tühja äriruumi kesklinna ümbruses. Pal. teat. kirjal. slt. „Ühes üüriga on".

Müüakse

Müüa uus
sõudepaat
10 jalga pikk. Soowijad teatagu slt. „Sõudepaat 4615".

Pantomeetrid,
statiiwid jne. maamõõtjaile ja kaks kirjutusmasinat odawasti müüa. Linda t. 14—7, tel. 472-78.

Türil käidawas kohas müüa
ehituskrunt.
Kirjuda: Türi, Wiljandi tän. 2, A. Lorens.

Ehituskrunte
müüa Koidu ja Raudtee tän. Lähemalt adw. W. Johansoni juures, Toom-Kuninga 4, k. 6—7. Tel. 453-69.

Maal juhuslikult müüa 1½-tonnil. „Cevrolet"
weoauto,
sõidukorras, hind Kr. 750.—, ja kinnine sõiduauto „Ford", A-mudel, hind Kr. 800. Teat. saab Tallinnas, Lai tän. 48, E. Taksi töökojast.

Kes Tallinna...
Kes Tallinna...
teadma,
Et kõige kasuli...
valmis...
vihma...
k-m. L. Kar...
Harj...
Järelmaks k...
Aadress wä...

Ostet[akse]

Kirjam...
soowin osta par... eksemplaare ja h... wiisi. Pakk. saata... zahlung", Box 1... Suomi.

Osta...
kuni neljapäewani ... leid: riidekappe, ... woodeid, grammofo... ja kõiksugused pr... tallasju; ka raama... „Korralik hind 99...

Soowin...
prruugitud kangate... wolwer", 12. nii... kirjeld. ühes hinn... „Leidur 5011".

Mitmesu[gust]

All...
Hilinesin. Ootan... ja esmaspäewal sa... kirjutage slt. „Leg...

VIIMASE ...
PEAB ALAT...
VALMISRII...
MOELA...

Intelligentne m... jab laenu
70 ...
Tagasimaks korr... kuni 30. sept. s. a... datud nr. 4"

Sauel ...
üksikuid numbreid E. T...